

นวนิยายกอธิคแนวพาฝันของตะวันตกที่เป็นต้นแบบของนวนิยายไทย

นวนิยายกอธิคเป็นวรรณกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยรับอิทธิพลมาจากวรรณกรรมในยุคกลางโดยให้ความสำคัญในด้านจินตนาการ ที่เกี่ยวข้องกับความสุขของชีวิตของญาติ พี่สาวและความหวาดกลัวภายในใจของมนุษย์

พื้นฐานทางความคิดของวรรณกรรมในยุคกลางคือ ความรักในแบบวีรคติ ที่มีความผูกพันกับโครงสร้างทางสังคมของอังกฤษในสมัยกลางและเป็นแบบฉบับของความรักของชาวอังกฤษในยุคกลาง ความรักแบบวีรคติเป็นความรักในแบบการรับใช้ของพวกอัศวินซึ่งมีมูลเหตุที่เป็นรากฐานมาจากระบบฟิวดัล มุ่งให้ผู้ชายรับใช้เจ้านายที่เป็นขุนนางและขณะเดียวกันอัศวินก็คิดแบบเดียวกันนี้คือรับใช้ผู้หญิงด้วย ผู้หญิงในความคิดของอัศวินเป็นความคิดที่ผสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา กล่าวคือผู้หญิงเป็นภาพที่อยู่ในใจอัศวินเป็นการมองผู้หญิงในมุมที่สูงกว่าตน อัศวินบูชาความบริสุทธิ์ของเธอและพยายามที่จะเอาชนะใจเธอด้วยการสร้างเกียรติยศบนพื้นฐานความกล้าหาญของอัศวินแต่ละคน ภาพของหญิงสาวจะต้องเป็นผู้หญิงแรกรุ่ง สวย และมีความอ่อนโยน รักนวลสงวนตัวซึ่งไม่น่าแปลกใจว่าเหตุใดอัศวินหนุ่มจึงหลงรักเธอ และต้องรับใช้หญิงแรกรุ่งที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ลักษณะผู้หญิงแบบนี้เป็นแบบฉบับให้กับตัวละครเอกผู้หญิงในวรรณกรรมกอธิค ความรักของอัศวินในยุคกลางเป็นความรักที่ถูกชะตากำหนดเอาไว้เพียงแค่นางสาวจอมมองที่เขาก็ทำให้อัศวินคนนั้นยอมมอบชีวิตให้ที่เป็นเช่นนี้เพราะผลของความคิดในแบบสโตอิกซึ่งเป็นปรัชญาความคิดของชาวโรมันที่เชื่อว่าโชคชะตาเป็นผู้บันดาลให้ทุกอย่างเกิดขึ้น วรรณกรรมกอธิครับเอาพื้นฐานความคิดนี้มาแม้กระทั่งการอธิบายลักษณะเหนือธรรมชาติของวรรณกรรมกอธิคก็พัฒนามาจากพื้นฐานความคิดแบบยุคกลางว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความตั้งใจของพระเจ้า เพียงแต่ลักษณะเหนือธรรมชาติได้พัฒนาการทางวรรณกรรมเปลี่ยนจากความรักแบบวีรคติไปสู่โลกแห่งเทพนิยายและสร้างเทคนิคของความลึกลับในแง่เวทย์มนต์คาถาและการใช้เสน่ห์ เพื่อให้คนหลงไหล เป็นต้น¹

¹ M.H.Abrams, 4th ed, *A Glossary of Literary Terms* (New York: Rinehart and Winston, 1990), p. 22. อ้างถึงในจารุกัญญา เรือนคำ, *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 19-20.

2.1 องค์ประกอบของนวนิยายกอธิค (Elements of Gothic Novel)

โรเบิร์ต แฮร์ริส (Robert Harris)² นักเขียนและนักวิชาการที่มีประสบการณ์ทางการสอนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกว่า 25 ปี เขียนถึงองค์ประกอบหรือกฎเกณฑ์ที่มาจากการปฏิบัติตามอย่างฮอเรซ วอลโพล และพัฒนาต่อกันมาจนเป็นองค์ประกอบชัดเจนขึ้น 10 ประการ ดังนี้

1. การดำเนินเรื่องจะต้องเกิดขึ้นในปราสาทหรือคฤหาสน์เก่าแก่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง เพราะเป็นที่เก็บความลับ ตัวปราสาทมีลักษณะที่ลึกลับ มีประตูลับ ห้องลับ ช่องทางเดินและบันไดที่มีดหีบ บางส่วนของปราสาทมีร่องรอยของซากปรักหักพัง มีทางเชื่อมไปสู่ถ้ำหรือทางแยกที่วุ่นวายและดูลึกลับ

2. ใช้บรรยากาศของความลึกลับชวนให้ผู้อ่านติดตามตลอดทั้งเรื่อง โดยสร้างให้ตัวละครเอกมีความรู้สึกกลัวแต่อยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่เป็นปริศนาหรือความลึกลับที่ปรากฏในเรื่อง

3. มีคำทำนายหรือคำสาปที่เกี่ยวข้องกับตัวปราสาทหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในปราสาทและเป็นปริศนา เช่น ทำไมวิญญาณบรรพบุรุษจึงยังคงวนเวียนอยู่ใกล้ฝาผนัง ภายหลังเปิดให้รู้ว่าเป็นประตูลึกลับที่พาไปสู่ห้องลับได้

4. มีลางสังหรณ์หรือการเห็นเหตุการณ์จากความฝัน ในลักษณะของลางบอกเหตุ ด้วยการฝันเห็นหรือธรรมชาติเป็นผู้บอกก็ได้ เช่น รูปปั้นบรรพบุรุษล้มลงต่อหน้าหรือรูปบรรพบุรุษตกลงมาจากที่แขวนเป็นการบอกเตือนล่วงหน้าว่าจะพบกับอันตราย

5. มีเหตุการณ์หรือลักษณะเหนือธรรมชาติที่อธิบายไม่ได้เช่น การปรากฏตัวของผี มนุษย์ประหลาดแต่ในที่สุดสามารถอธิบายเหตุผลได้ เช่น การปรากฏกายของผีบรรพบุรุษในปราสาท เพราะเจตนาให้คนอื่นได้รู้ว่าตัวเองถูกกักขังจนตายอยู่ในห้องลับของปราสาท

6. ตัวละครจะบรรยายหรือเล่าเรื่องด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่อ่อนไหว

7. มีตัวละครผู้หญิงที่ตกอยู่ในห้วงทุกข์ ในบางครั้งตัวละครตัวนี้ส่งเสียงกรีดร้องอย่างเสียดสีหรือพูดเพื่อรำพันอยู่คนเดียว

8. มีตัวละครผู้หญิงที่ถูกกดขี่จากคนที่เหนือกว่า ในลักษณะของผู้ถูกปกครอง โดยคนในครอบครัวหรือคนที่มีอำนาจเหนือกว่าจนทำให้ไม่สามารถจะตัดสินใจหาทางเลือกของตัวเองได้

9. ใช้ภาษาในลักษณะความเปรียบเพื่อเพิ่มน้ำหนักของความมืดมนและสยองขวัญ เช่น เสียงดังของประตูที่เกิดจากบานพับเป็นสนิมนำไปเปรียบว่าเสียงดังเหมือนคนครวญครางโหยหวน

² Robert Harris "Elements of Gothic Novel" [Online]1998, Available from:

[Http://www.virtualsalt.com/gothic.htm](http://www.virtualsalt.com/gothic.htm) [2002, April 2].

หรือเสียงฟ้าร้องในคืนที่เกิดเหตุการณ์ว่า รวากับเสียงของคนหัวเราะอย่างบ้าคลั่ง

10. ใช้คำศัพท์เฉพาะของนวนิยายประเภทกอธิคและมีความหมายในทางเดียวกัน จุดประสงค์เพื่อสร้างความต่อเนื่องของอารมณ์และเพิ่มบรรยากาศ

กฎเกณฑ์หรือองค์ประกอบทั้ง 10 ประการ ที่โรเบิร์ต แฮริส กล่าวถึงนี้ถูกเป็นลักษณะที่พบประจำและนำไปใช้เหมือนเป็นเงื่อนไขในการเขียนนวนิยายกอธิคมาจนถึงปัจจุบัน

นวนิยายกอธิคแบ่งออกเป็น 2 แนว คือ ³

2.1.1 นวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ (Black Novel)

2.1.2 นวนิยายกอธิคแนวเพ้อฝัน (Sentimental Gothic Novel)

2.1.1 นวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ(Black novel)

นวนิยายกอธิคเป็นวรรณกรรมใหม่ ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 เป็นวรรณกรรมที่นักเขียนใช้ในการหลีกหนีจากสภาพปัจจุบันในสมัยนั้นที่มีแต่กฎเกณฑ์เคร่งครัดในการสร้างวรรณกรรม โดยกลับไปยึดเรื่องราวต่างๆในวรรณกรรมกอธิคในศตวรรษที่ 15 นำกลับมาผสมผสานกับเทคนิคของละครและกวีนิพนธ์ร่วมกับการเล่าเรื่องในรูปแบบของนวนิยาย ⁴

นวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ เริ่มขึ้นในอังกฤษโดยฮอเรซ วอลโพล (Horace Walpole, 1717-1797) ซึ่งจัดเป็นจุดเริ่มต้นของวรรณกรรมกอธิคในรูปแบบนวนิยาย โดยนำพื้นฐานความคิดของวรรณกรรมในยุคกลางที่เคยอยู่ในรูปเรื่องเล่ามุขปาฐะมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการประพันธ์แบบร้อยแก้วที่เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกและความกลัวในแนวสยองขวัญในเรื่อง *The Castle of Otranto: A Gothic Story* (ค.ศ.1764) ใช้ปราสาทเก่าแก่ชื่อออตแรนโต(Otranto) เป็นฉากสำคัญของเรื่อง โดยได้แรงบันดาลใจมาจากบ้านพักของเขาที่ชื่อที่ชื่อ สตรอว์เบอร์รี่ ฮิลล์

³ Valerie Mamicheva, *The Gothic Novel*, [Online]2001, Available form; [http:// sharedvisions.com/explore/literature/Gothic Novel.htm](http://sharedvisions.com/explore/literature/Gothic%20Novel.htm) [2002, December 21].

⁴ วรรณกรรมกอธิคในความหมายนี้หมายถึง วรรณกรรมที่พวกแองโกลรับมาจากพวกกอธิคที่อพยพเข้ามาในคริสต์ศตวรรษ 449 และอาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษจนกลายเป็นเผ่าดั้งเดิมของประเทศอังกฤษ วรรณกรรมของพวกกอธิคนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาวรรณกรรมของอังกฤษ นักวรรณคดีจัดเรียงวรรณกรรมกอธิคว่าเป็นวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะมากกว่าวรรณกรรมลายลักษณ์ วรรณกรรมในยุคกลางเน้นวรรณกรรมผจญภัยของพวกอัศวิน และวรรณกรรมคริสต์ศาสนา , จารุกัญญา เรือนคำ, *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก*, หน้า 9.

(Strawberry Hill) ตัวตึกออกแบบโดยใช้ศิลปะแบบจอร์เจียนและตกแต่งภายในด้วยสถาปัตยกรรมแบบกอธิคซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่เขาชื่นชอบและถือว่าเป็นสิ่งเก่าแก่ของอังกฤษที่ทำให้นึกถึงยุคกลาง⁵ จากข้อความที่วอลโพล เขียนจดหมายถึงวิลเลียม โคล (William Cole) ในปี ค.ศ. 1965 กล่าวถึงที่มาของนวนิยายเรื่อง *The Castle of Otranto* มาจากฝันที่ประหลาดว่าเขาอยู่ในปราสาทแบบโบราณที่มีระเบียงชั้นบนใหญ่โตและจู่ๆ มีมือขนาดใหญ่ไหลออกมาจากกำแพง วันรุ่งขึ้นเขาจึงเริ่มเขียนนวนิยายเรื่องนี้ขึ้นถือเป็นจุดกำเนิดของนวนิยายกอธิค และได้กลายเป็นต้นแบบให้กับนวนิยายกอธิคเรื่องอื่นๆ ในสมัยต่อมา⁶

นวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาตินี้ ในสมัยต่อมานิยมสร้างเหตุการณ์ของเรื่องในลักษณะชวนให้ติดตามโดยเน้นความสยองขวัญเช่น ให้ตัวละครเอกหญิงมีความรักกับอมมนุษย์ที่ถูกสร้างในลักษณะเหนือธรรมชาติ ได้แก่ แวมไพร์ มนุษย์หมาป่า ผีดิบ เป็นต้น ภายหลังจากมีคำเรียกนวนิยายกอธิคแนวนี้ตามลักษณะโครงเรื่องว่า Supernatural romance⁷ และ Old gothic เพราะถือเป็นแนวแรกของนวนิยายกอธิค⁸

กล่าวโดยรวมคือนวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ (Black novel) เขียนขึ้นจากการนำเรื่องเก่าแก่ที่ทุกคนรู้จักกันดีอยู่แล้ว อันได้แก่ ข้อห้ามทางศาสนาหรือลัทธิความเชื่อและจินตนาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตาย โดยใช้กลวิธีการประพันธ์นำเสนอเรื่องราวให้ตัวละครเป็นคนธรรมดาไม่มีอภินิหาร ต้องเผชิญกับความสยองขวัญของภูติผี ปีศาจที่จากความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์เพื่อเจตนาหลักคือการยกระดับจิตใจมนุษย์ในทำนองสั่งสอนให้รู้สึกหวาดกลัวด้วยลักษณะดังกล่าวจึงทำให้สามารถนำนวนิยายกอธิคมาศึกษาได้หลายแง่มุม เช่น การปกครอง สังคม และศาสนา เป็นต้น⁹

2.1.2 นวนิยายกอธิคแนวพ้อฝัน (Sentimental gothic novel)

จากนวนิยายกอธิคแนวเดิมหรือแนวลึกลับเหนือธรรมชาติที่สร้างสรรค์นวนิยายกอธิคในลักษณะของการนำเสนอด้วยวิธีสยองขวัญทำให้ภายหลังคนนิยมอ่านน้อยลง นักประพันธ์จำเป็น

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

⁷ Diana Tixier Harold, *Genrelecting* (Colorado: Libraries Unlimited, 1995), p.171.

⁸ Howard Phillips Lovecraft, *Supernatural Horror in Literature* (New York: Dover Publications, 1973), p. 12.

⁹ Ibid., p.14.

ต้องพัฒนานวนิยายของตน โดยการสร้างความลึกซึ้งบนพื้นฐานของศาสตร์ที่เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ลดการให้ความสำคัญในลักษณะเหนือธรรมชาติที่สร้างความกลัวให้กับผู้อ่านในแบบงมงาย¹⁰ แต่การนำเสนอเรื่องราวความน่ากลัวในรูปแบบการฆาตกรรมและความชั่วร้ายเป็นเรื่องที่เริ่มได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากขึ้น นักเขียนจึงหาวิธีการนำเสนอความซับซ้อนในเรื่องเหล่านี้ให้มีความสมจริงมากขึ้นทำให้เกิดการพัฒนานวนิยายกอธิคไปสู่แนวใหม่ หรือ new gothic novel¹¹

นวนิยายกอธิคแนวใหม่เรียกว่าแนวเพ้อฝัน(Sentimental gothic novel)¹² เป็นนวนิยายกอธิคแนวแสดงความรู้สึกเพราะให้ความสำคัญในเรื่องความรู้สึกของตัวละครมากขึ้น พบในงานเขียนของนักเขียนสมัยต่อมาที่สำคัญคือ แอนน์ แรดคลิฟฟ์ (Ann Radcliffe, 1764-1824) นวนิยายแนวนี้ของเธอมุ่งการสร้างข้อกำหนดเพิ่มขึ้นมาใหม่และได้รับความนิยมมากเพราะทำลายขนบเดิมของนวนิยายกอธิคแนวลึกลับเหนือธรรมชาติที่เคยใช้บรรยากาศของความตาย ความน่าสะพรึงกลัว และสิ่งที่ตัวละครกำลังเผชิญอยู่ในรูปของภูติผีปีศาจ มาใช้วิธีการรวมเอาความรู้สึกภายในใจของตัวละครไปเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแทนเช่น การอธิบายรายละเอียดของรอยเลือดที่ไหลเป็นทางบนชั้นบันไดของปราสาท หรือบรรยายเสียงร้องครวญครางจากห้องใต้หลังคา หรือเสียงเพลงประหลาดที่ได้ยินมาจากชายป่า ผ่านความรู้สึกของตัวละครในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านจินตนาการตามแล้วชวนให้ขนลุก เป็นต้น¹³

นวนิยายที่มีชื่อเสียงของแอนน์ แรดคลิฟฟ์ ได้แก่ เรื่อง *The Castle of Athin and Dunbayne* (ค.ศ.1789) และเรื่อง *The Mysteries of Udolpho* (ค.ศ.1794) เป็นนวนิยายกอธิคเรื่องหนึ่งที่นักเขียนสตรีในสมัยศตวรรษที่19 นิยมเขียนตามอย่างในลักษณะของนวนิยายพาฝัน เพราะนวนิยายเรื่องนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ตัวละครเอกเป็นผู้หญิงที่แสดงบทบาทออกไปผจญภัยเหมือนตัวละครเอกที่เป็นชายในนวนิยายผจญภัยที่นักเขียนชายนิยมเขียน ความเป็นผู้หญิงของตัวละครเอกที่มาจากครอบครัวผู้ดีในดินแดนคิวโลร์และต้องเสี่ยงอันตราย เดินทางรอนแรมไปในป่าของยุโรปซึ่งเป็นภาวะที่ไม่เอื้อให้ผู้หญิงทำได้ซึ่งเป็นโครงเรื่องที่นิยมใช้เฉพาะตัวละครเอกที่เป็นชายเท่านั้น แอนน์ แรดคลิฟฟ์ปรับเปลี่ยนโครงเรื่องนี้ให้ดูมีเหตุผลและน่าเชื่อถือโดยให้บิดาของเธอเสียชีวิต เมื่ออยู่ในภาวะที่ไม่มีคนคอยปกป้องดูแลตัวละครเอกจำเป็นต้องเดินทางรอนแรมไปกับนางสาวที่แต่งงานกับคนไม่ดี ภายหลังนางสาวถูกเนรเทศออกไปจากปราสาทยูโดลโฟที่เจ้าของพยายามบีบบังคับให้ตัวละครเอกแต่งงานด้วย ตัวละครเอกประสบกับภาวะจิตใจที่ถูกบีบคั้น

¹⁰ จารุกัญญา เรือนคำ, *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก*, เรื่องเดียวกัน, หน้า 156.

¹¹ Howard Phillips Lovecraft, *Supernatural Horror in Literature*, p. 27.

¹² Valerie Mamicheva, *The Gothic Novel*, p.1.

¹³ Howard Phillips Lovecraft, *Supernatural Horror in Literature*, p.27-28.

การพยายามสร้างกำลังใจที่จะต้องต่อสู้เพื่อหนีจากคนชั่วให้ได้ ทำให้เธอสามารถเอาชนะและปลอดภัยในที่สุด การบรรยายสภาพจิตใจของตัวละครเอกที่อธิบายถึงความยากลำบากของการผจญภัยอันอันตรายในระหว่างการเดินทางได้กลายมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเขียนนวนิยายกอธิคแนวพาฝันของนักเขียนสตรีในสมัยต่อมา ¹⁴

กล่าวโดยรวมคือนวนิยายกอธิคแนวพาฝันหรือนวนิยายแนวแสดงความรู้สึกนี้มีความแตกต่างไปจากนวนิยายกอธิคแนวสีกลับเหนือธรรมชาติคือ ไม่จำเป็นต้องใช้ฉากในยุคกลางเสมอไป เปลี่ยนหรือลดภาพจากความสยดสยองมาสู่ความลึกลับซับซ้อนทางพฤติกรรมของมนุษย์แทน เนื่องจากตัวละครถูกสร้างในลักษณะที่ได้รับความกดดันหรือมีความขัดแย้งจนรู้สึกทันทูกรุทมาอยู่ในโลกที่คิดว่าตัวเองโดดเดี่ยวทำให้ภาพที่ตัวละครพรรณนาออกมาดูผิดไปจากธรรมชาติที่ควรเป็น เพราะเป็นภาพที่เกิดจากความหวาดกลัวภายในใจของตัวละครเอง ผู้เขียนมักจะใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเป็นบุรุษที่ 1 (First-person point of view) ทำให้รับรู้เรื่องราวในขอบเขตจำกัดสภาวะทางจิตหรืออาการทางประสาทของตัวละครดังกล่าวนี้เป็นเรื่องจริงที่สามารถเกิดขึ้นและเห็นจริงได้ในสังคมทุกสมัย

จากลักษณะข้างต้นทำให้นวนิยายกอธิคแนวพาฝัน มีความหมายที่สามารถตีความในทางสัญลักษณ์และอธิบายเหตุผลในเชิงจิตวิทยาได้ บางครั้งสามารถอธิบายการปรากฏของสิ่งเหนือธรรมชาติในเรื่องได้ว่าอาจจะเป็นสิ่งที่เกิดจากจินตนาการของตัวละครเองหรือมาจากการพยายามสร้างสถานการณ์ของตัวละครอื่นก็เป็นได้

- นวนิยายกอธิคแนวพาฝัน (Gothic romance)

นวนิยายกอธิคแนวนี้เริ่มปรากฏในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 เกิดจากการปรับเปลี่ยนจากนวนิยายกอธิคแบบผู้ชายที่เกิดจากการต่อต้านกฎเกณฑ์ของการประพันธ์มาเป็นนวนิยายกอธิคแบบผู้หญิงที่นำเสนอเรื่องราวภายในบ้านในเชิงอุดมคติ ¹⁵ โดยนำเอาองค์ประกอบของนวนิยายกอธิคตามชนบ ¹⁶ มาเพิ่มคุณลักษณะของนวนิยายแนวพาฝันเข้าไปทำให้ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้นิยมอ่านเรื่องแนวสยองขวัญ

¹⁴ Eva Figes, *Sex and Subterfuge*.(London: Macmillan press, 1982), p.16.

¹⁵ Tamar Heller, "Recent Work on Victorian Gothic and Sensation Fiction" in *Victorian Literature and Culture*, John Maynard, ed.(USA.: Ams press, 1998) p.352.

¹⁶ ในความหมายนี้ผู้วิจัยหมายถึงนวนิยายกอธิคทั้งสองแนวที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น.

ความนิยมของการเขียนนวนิยายของผู้ชายในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 นิยมพระเอกแบบผู้ร้ายแบบเลื้อยผู้หญิง ซึ่งเป็นแบบของพระเอกที่นักเขียนสตรีไม่ชอบเขียน อาจจะเป็นเพราะขัดกับความรู้สึกและดูเป็นเรื่องหยาบโลนไม่เหมาะที่หญิงสาวจะอ่าน นักเขียนสตรีในสมัยนั้นนิยมเขียนเรื่องราวการเดินทางผจญภัยของพระเอกที่ดูเข้มแข็งเจ้าอารมณ์ ชอบสบลเด็กน้อยและนิยมใช้นางเอกที่ดูอ่อนเยาว์และไร้เดียงสา เมื่อความนิยมต่างกันวนิยายกอธิคแนวพาฝันจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่นักเขียนสตรีหันมาให้ความสนใจ โดยใช้นวนิยายกอธิคในลักษณะของการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ตนไม่ชอบหรือต่อต้าน สร้างภาพลักษณ์ของนางเอกในลักษณะที่ไม่ได้ทำตัวเป็นผู้หญิงมากนัก ถูกข่มขืนจากความสงสัยในปริศนาแต่เพราะความรู้เท่าทันจึงทำให้นางเอกในแนวนี้อุดมด้วยเสน่ห์เมื่อตกอยู่ในอันตราย ขณะเดียวกันนวนิยายกอธิคแนวนี้ยังคงใช้พระเอกลักษณะที่ดูร้ายตามความนิยมเหมือนกัน แต่ใช้ในลักษณะที่ประณีตกว่าด้วยการเขียนให้พระเอกปฏิบัติตนเป็นสุภาพบุรุษเฉพาะกับนางเอกเสมอ¹⁷

นักเขียนสตรีแนวพาฝันในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 18 นิยมใช้แก่นเรื่องหลัก 2 ประการคือ แก่นเรื่องในลักษณะพาฝัน ทำให้สาวน้อยหลายคนต่างนึกฝันอยากเป็นอย่างนั้นบ้างและแก่นเรื่องที่เตือนผู้หญิงให้รู้สึกกลัวและระวังผู้ชายมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแก่นเรื่องดังกล่าวจึงนิยมใช้โครงเรื่อง 2 ลักษณะ คือ

1. โครงเรื่องจบแบบเศร้า นำเสนอเรื่องราวความรักที่ถูกหลอกลวงไปในทางที่ผิด การลักพาตัวและถูกทำลาย โครงเรื่องแบบนี้มักเป็นที่นิยมของหญิงสาวชั้นสูงที่เคร่งครัดธรรมที่นิยมอ่านแต่เรื่องที่มีทำนองสั่งสอนและไม่นิยมอ่านนวนิยายแนวบันเทิง
2. โครงเรื่องจบแบบสุข นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความรักในลักษณะพาฝันชวนให้ปฏิบัติตาม รักกันและได้แต่งงานกันในที่สุด¹⁸

ต่อมามีการนำโครงเรื่องของนวนิยายแนวพาฝันมาใช้เพิ่มมากขึ้นเป็น 7 ลักษณะ คือ¹⁹

1. ความรักที่มีพลังและอำนาจ เป็นความรักที่มีอำนาจรุนแรงเป็นไปในลักษณะของรักแรกพบ รักที่ตัวละครคิดว่าหากไม่ได้อยู่ร่วมกันขอเลือกความตายดีกว่า
2. ความไม่แน่ใจในรักที่มีให้แก่กัน เป็นการสร้างสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในเรื่องที่ทำให้ตัวละครเข้าใจผิดกันไม่แน่ใจในความรักของกันและกันหรือความรู้สึกว่าคู่รักที่จากไปแดนไกลจะกลับมาหาหรือจะยังคงรักกันอยู่หรือไม่

¹⁷ Eva Figes, *Sex and Subterfuge*, p.12.

¹⁸ Ibid., p.56.

¹⁹ Robert Harris, *Element of Gothic Novel*, p.3.

3. ความรักที่หวนคืน เป็นความรักในลักษณะที่มีการถือปฏิสัมพันธ์กันเป็นเหตุให้ต้องเลิกรักกันไปชั่วคราวแต่ในที่สุดคู่รักจะต้องได้กลับมารักกันอีก
4. รักที่ต้องเลือกระหว่างความรักแท้หรือตระกูล รักในลักษณะที่คู่รักจะต้องพบกับความเจ็บปวดเช่นพ่อฝ่ายหญิงไม่ยอมรับฝ่ายชาย หรือครอบครัวฝ่ายชายไม่ยอมรับฝ่ายหญิง
5. รักที่ต้องแยกจากกัน ลักษณะของรักที่มีอุปสรรคมากีดขวางและทำให้ต้องแยกจากกันไปไม่ได้พบกันอีก
6. ความรักที่แสดงออกในรูปของความรุนแรง หญิงสาวที่แสนดีถูกชายที่ป่าเถื่อนขูดคร่ำเพราะความปรารถนาอย่างรุนแรงที่จะครอบครองเธอหรือเพราะความแค้นเก่า
7. รักที่มีตัวเลือก เป็นความรักที่ต้องเลือกเพราะต่างฝ่ายหรือคนใดคนหนึ่งมีคู่แข่งจึงต้องเลือกว่าใครคือคนที่เหมาะสมกว่า

ลักษณะของโครงเรื่องดังกล่าวเป็นลักษณะที่เราพบในนวนิยายพาฝันโดยทั่วไป และแม้ว่านักเขียนจะนำมาใช้จำเจซ้ำซากจนทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดต่อไปได้ว่าเรื่องจะลงเอยในลักษณะใดได้ก็ตาม แต่นวนิยายแนวนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมจากผู้อ่านอยู่เสมอ

นักเขียนนวนิยายกอธิคแนวพาฝันในยุคเริ่มแรกได้แก่ เจน ออสเทน(Jane Austen,1775-1817) เขียนนวนิยายชื่อ*Northanger Abbey*ในลักษณะล่อนวนิยายกอธิคแนวพาฝัน²⁰ โดยเกิดความคิดในการสร้างตัวละครเอกหญิงมาจากนางเอกของแอนน์ แรดคลิฟฟ์ เรื่อง *The Mysteries of Udolpho* แสดงภาพลักษณ์ของนางเอกสวยงาม ดูดีเลิศ เกินความเป็นจริงของผู้หญิงจำนวนมากและเป็นนางเอกตามชนบทที่มาจากตระกูลผู้ดี ปฏิบัติตามกรอบของสังคมว่านอนสอนง่ายเชื่อฟังโดยไม่มีคำถาม การนำเสนอนวนิยายของเจน ออสเทนไม่ได้ต่อต้านเพื่อผู้หญิงออกมาตรงๆ แต่เสนอความเป็นจริงของสังคมที่ยอมรับว่าผู้ชายเหนือกว่า สอนผู้หญิงให้รู้จักปรับตัวตามสิทธิของตนและมีอิสรภาพมากขึ้นในลักษณะเอาตัวให้รอดจากสังคมที่ยอมรับแต่มาตรฐานของผู้ชายซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้²¹

ตัวอย่างนวนิยายที่มีชื่อเสียงของ เจน ออสเทน คือเรื่อง *Pride and Prejudice*(1813) ตัวละครเอกชื่อเดรซี(Dracy) เป็นสาวสวยมีลักษณะเป็นผู้ดีเข้าไปผจญภัยอยู่ในสถานที่หนึ่ง การดำเนินเรื่องใช้การบรรยายลักษณะภายในใจของตัวละครและการพรรณนาลักษณะมหัศจรรย์ของสถานที่ที่ตัวละครพบเห็นทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ลักษณะรายละเอียดของสถานที่และอารมณ์

²⁰ T.M.Harwell and D.P. Varma , *Gothic Romance* [Online]1987, Available from: www.infoplease.com/ce6/ent/A0859852.htm [2002, April 2]

²¹ Eva Figes, *Sex and Subterfuge*, p.65.

ความรู้สึกของตัวละครไปพร้อมๆ กัน²²

ด้วยเหตุที่นักเขียนสามารถทำให้ผู้อ่านจินตนาการคล้อยตามได้ จึงทำให้ผู้หญิงในสังคมชั้นสูงเลือกอ่านนวนิยายกอธิคแนวพาฝันมากขึ้นเพื่อต้องการหนีจากข้อจำกัดที่สังคมกำหนดให้เคร่งครัดในศีลธรรมเป็นการหลีกหนีไปสู่โลกที่มีจินตนาการแบบแฟนตาซีไม่ใช่แบบโรแมนติค²³ ด้วยการสร้างภาพให้ดูเป็นจริงผ่านนางเอกที่แสดงบทบาทของการพยายามสืบค้นหาความจริงที่มีเงื่อนงำอยู่ โดยถือเอาว่าพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นการกระทำเพื่อความถูกต้องดีงามและนี่คือลักษณะในการแฝงตัวของนวนิยายแนวพาฝันไปสู่สังคมชั้นสูงซึ่งพยายามจะปิดกั้นความคิดของหญิงสาวในครอบครัวให้ออกห่างจากการอ่านเรื่องประโลมโลกเหล่านี้

2.2 เจน แอร์ (Jane Eyre ค.ศ.1847) นวนิยายกอธิคแนวพาฝันของชาร์ลอตต์ บรองเต

ชาร์ลอตต์ บรองเต (Charlotte Brontë) เป็นนักเขียนสตรีคนหนึ่งที่เขียนนวนิยายแนวพาฝัน นวนิยายเรื่องแรกของเธอคือ *เดอะ โพรเฟสเซอร์ (The Professor)* ไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่ควร ได้รับการตีพิมพ์ในค.ศ. 1847 หลังจากถูกปฏิเสธถึงเจ็ดครั้ง ขณะที่เรื่อง *เจน แอร์ (Jane Eyre)* นวนิยายเรื่องที่สองของเธอเขียนเสร็จสมบูรณ์ในค.ศ. 1847 โดยใช้เวลาเขียนประมาณสามสัปดาห์ ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สมิธ (Smith Elder) ครั้งที่ 3 และ 4 ในปี ค.ศ. 1848 ครั้งที่ 4 และ 5 ในปี ค.ศ. 1850 และ 1855 ตามลำดับโดยมียอดพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็น 3,000 เล่ม และหลังจากชาร์ลอตต์เสียชีวิตแล้วในค.ศ. 1857 มียอดพิมพ์เพิ่มมากขึ้นเป็น 25,000 เล่มและขายหมดภายในเวลาครึ่งปี ก่อนหน้านั้นชาร์ลอตต์และน้องสาวคือเอมีลีและแอนน์ บรองเต (Emily, Anne Brontë) ใช้นามแฝง เคอร์เรอ แอลลิส และแอคตอน เบลล์ (Currer Ellis Acton Bell) ทำงานร่วมกันเกี่ยวกับบทกวีในค.ศ. 1846 จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนขึ้นเรื่องการเขียนขึ้น ชาร์ลอตต์จึงชี้แจงในคำนำของการพิมพ์ครั้งหลังๆ ว่า เจน แอร์เขียนโดยเคอร์เรอ เบลล์เพียงคนเดียว และจากการตีพิมพ์งานในเชิงชีวประวัติในภายหลังนี้เอง ที่ทำให้ผู้อ่านรู้จักและเข้าใจงานเขียนของชาร์ลอตต์มากขึ้น เช่น การหยิบงานเขียนที่เคยตีพิมพ์มาแล้วใน ค.ศ. 1853 ชื่อ *Life of Charlotte Brontë* ของเกสเกลล์ (Gaskell) มาพิมพ์ใหม่ในค.ศ. 1858 และ *The Brontë's Web of Childhood* ค.ศ. 1941 ของ Fannie Ratchford หนังสือทั้งสองเล่มเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของชาร์ลอตต์และน้องสาวตั้งแต่วัยเด็กที่ยอร์กเชียร์ (Yorkshire) กับชีวิตที่ค่อนข้างสันโดษ กำฟ้ามารดาอยู่กับบิดาที่เป็นสาธุ

²² David Punter, *Gothic Pathologies* (London: Macmillan, 1998), p.6.

²³ ผู้วิจัยขอใช้การทับศัพท์แทนการแปลเป็นภาษาไทยเนื่องจากเห็นว่า แฟนตาซี คำเดิมให้ความหมายมากกว่าคำว่า มหัศจรรย์หรือความประหลาด และโรแมนติค ในความหมายนี้คือความคิดแบบโรแมนติคนิยม.

คุณชาวไอริส ใช้ชีวิตในโรงเรียนประจำ ชอบเล่นแสดงหุ่นทหารไม้ด้วยเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวีรกรรมของAngria และ Gondal อ่านหนังสือพิมพ์Blackwood's Magazine ซึ่งภายหลังกลายเป็นสนามส่งข้อเขียนของพวกเธอในช่วงแรก การคลุกคลีกับบิดาที่สนใจในการวิจารณ์การเมือง แรงบันดาลใจจากหนังสืออ่านสำหรับเด็กและบทกวีของไบรอน(Lord George Gordon Byron,1788-1824) งานเขียนของเซอร์วอลเตอร์ สกอตต์(Sir Walter Scott ,1771-1832) สิ่งเหล่านี้กลายมาเป็นเนื้อหาในนวนิยายที่มีรูปแบบเฉพาะของชาร์ลอตต์ บรองเต เช่น การผจญภัยของตัวละครเอก ลักษณะของการเป็นคนพลัดถิ่น ตัวละครเอกชายที่มีท่าทีมั่นคง จินตนาการในลักษณะแบบจินนี่ในอาหรับราตรี การสร้างสถานที่ที่ทำให้เกิดความรักในแนวพาฝันและลักษณะของอุปสรรคในรัก เป็นต้น ²⁴

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความนิยมที่ผู้อ่านมีต่อนวนิยายของเรื่อง เจน แอร์ และเมื่อเทียบเคียงงานเขียนของเธอกับชีวิตประวัติ แสดงให้เห็นว่าการสร้างสรรค์งานของชาร์ลอตต์เป็นงานเขียนที่มาจากจินตนาการผสมผสานกับชีวิตและความสัมพันธ์ในครอบครัว การมีโอกาสตามบิดาไปแสวงบุญตามที่ต่างๆและการนำเอาประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีและงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียงมาใช้ มีผลให้นวนิยายของเธอมีสลักษณะเฉพาะเช่น แสดงความเป็นโรแมนติกในการแสดงออกถึงลักษณะภายในจิตใจของมนุษย์ รู้จักนำคำจากไบเบิลมาใช้ เมื่อถูกวิจารณ์ว่าเป็นงานที่ลอกเลียนมาจากกวีเก่าๆเธอก็ตอบโต้ในลักษณะที่ว่า หากไม่มีนักเขียนยิ่งใหญ่มาก่อน เช่น สกอตต์เธอก็คงไม่รู้ว่าจะเขียนถึงอะไรได้ ²⁵

เมื่อเกิดกระแสสตรีนิยมขึ้นในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 งานเขียนของชาร์ลอตต์ บรองเตถูกนำกลับมาวิจารณ์และอภิปรายกันมากในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศและเป็นงานที่แสดงออกถึงความรู้สึกใหม่ทางด้านมืดของมนุษย์ที่มองได้ในมุมมองของจิตวิทยา และเป็นการทำงานของนักเขียนสตรีที่มีความแตกต่างไปจากนักเขียนคนอื่นๆในยุคเดียวกันคือยุควิคตอเรียน สังคมยังคงมีการแบ่งชนชั้นชนชั้นสูงใช้ชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน ในขณะที่คนชั้นต่ำกว่ายึดหลักในการดำเนินชีวิตโดยการยอมรับสภาพของตนเอง เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมและเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่ก็มียุติธรรมค้ำค้ำในเรื่องที่ตนเห็นว่าไม่ชอบธรรม ²⁶ ทำให้มีนักเขียนสตรีมากขึ้นและเริ่มเปิดเผยตัวเองจากแต่เดิมที่เคยซ่อนตัวและใช้นามปากกาเป็นชายในการเขียนเรื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะอังกฤษในสมัยโบราณเห็นว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและถือเป็นผู้ชายเป็นเพศที่มีความสำคัญกว่า ประกอบกับพวกเคร่งศาสนาเห็นว่านวนิยายเป็นหนังสือที่ไม่ควรอ่านเพราะทำให้ใจแตก

²⁴ Charlotte Brontë, *Jane Eyre*(Great Britain: BPCO Hazells, 1975), p.vi.- p. vii.

²⁵ Letter to W.S.Williams, Sept.1848(LL,ii.255), in Charlotte Brontë, *Jane Eyre*, p.x.

²⁶ เปลื้อง ณ นคร,*ปริทรรศน์แห่งวรรณคดีอังกฤษ*(กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น,2529),หน้า 251.

และถ้าเขียนโดยสตรียังเป็นเรื่องไม่ควรอ่าน เป็นเพราะในสมัยนั้นนักวิจารณ์ไม่ยอมรับนักเขียนที่เป็นสตรี²⁷

ชาร์ลอตต์เขียนคำนำในลักษณะเรียกร้องความเท่าเทียมของเพศไว้ในบทนำของนวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* ในการพิมพ์ครั้งที่ 1 เพื่อขอให้ผู้อ่านตัดสินงานเขียนของเธอด้วยมาตรฐานเดียวกัน ในฐานะผู้ประพันธ์ไม่ใช่เพราะความเป็นชายหรือหญิงเท่านั้น

To you I am neither man nor woman. I come before you as an author only
It is the sole standard by which you have a right to judge me – the sole ground
on which I accept your judgement.²⁸

การพยายามเรียกร้องสิทธิของสตรีของเธอ ทำให้ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงของเธอแตกต่างจากไปจากขนบนิยมสมัยนั้น มีผลทำให้นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* กลายเป็นหนังสือที่มีผู้อ่านชื่นชอบแต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากมายในทำนองเป็นนวนิยายที่ผิดศีลธรรมไม่ควรอ่าน เพราะการเสนอภาพตัวละครเอกหญิงที่แปลกใหม่ ดูแข็งกร้าว ดื้อ ร้ายกาจไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง²⁹ การสร้างงานที่แตกต่างจากนักเขียนสตรีในยุคดังกล่าวทำให้นวนิยายของเธอกลายเป็นนวนิยายกอธิคที่นักเขียนสตรีเขียนตามอย่างในสมัยต่อมา

กลุ่มสตรีนิยมศึกษานวนิยายกอธิคในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในฐานะนวนิยายที่ใช้ต่อต้านกระแสความเปลี่ยนแปลงในยุควิคตอเรียนและเป็นนวนิยายที่จับใจนักเขียนสตรีในยุคนั้นเพราะภาวะที่ต้องการหลุดพ้นจากการถูกกดขี่ทางเพศและตัวบทของนวนิยายประเภทนี้ มีเสน่ห์เชิญชวนให้สงสัย เมื่ออ่านแล้วพบว่าแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและอ่อนแอของเพศหญิงไปในขณะเดียวกัน สิ่งเหล่านี้แสดงผลสะท้อนที่มาจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวซึ่งเพศหญิงเป็นฝ่ายถูกปกครองและไม่สามารถแสดงความคิดเห็นคัดค้านออกมาได้ การศึกษาที่ตั้งข้อสังเกตอีกว่านวนิยายกอธิคแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของสตรีที่เคยชินกับการอยู่ในขอบเขตภายในบ้าน การดำเนินเนื้อเรื่องจึงมักเกิดขึ้นในขอบเขตของบ้าน³⁰ ประกอบกับทฤษฎีจิตวิทยาในเรื่องความแตกต่างความแตกต่างระหว่างเพศของฟรอยด์มีส่วนทำให้นวนิยายกอธิคได้รับความนิยมจากสตรีและก่อให้เกิดการรุกรของเพศหญิง ในลักษณะไม่ใช่แค่สร้างจินตนาการที่เกี่ยวกับตัวละครเอก

²⁷ Charlotte Brontë, *Jane Eyre* (New York: Bantam Classic, 1981), p.vi.

²⁸ Ibid., p.v.

²⁹ Erica Jong, "Female Independence in Jane Eyre" in , *Victorain Literature*, ed. Clarice Swisher (San Diego: Green haven Press, 2000), p. 161.

³⁰ Tamar Heller, *Victorain Literature and Culture*, p. 350

หญิงตามบทบาทในนวนิยายกอธิคที่สามารถแสดงอำนาจอยู่เหนือการควบคุมของเพศชายเท่านั้น แต่เพราะผู้ที่นิยมอ่านและผู้เขียนต่างก็เป็นเพศหญิงเหมือนกัน³¹

ทฤษฎีของฟรอยด์ถูกนำมาใช้กันมากในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยผู้เรื่องราวในลักษณะของหญิงสาวที่แสวงหาความอบอุ่นจากบิดาในฐานะคนที่รัก และรู้สึกเหมือนมารดาไม่ดีเป็นเหมือนคู่แข่งเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จึงถ่ายโยงความรักไปยังชายที่ตนรักแทน และในขณะนี้เอง คำว่าโรแมนติค มีความหมายในลักษณะทำนองเรื่องรักพาฝัน(romance)ในนวนิยายของผู้หญิง³² ชาร์ลอตต์ บรองเตเขียนเจน แอร์ จากความแตกต่างทางเพศนี้ โดยใช้โครงเรื่องแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนของเพศหญิงจากที่เคยเป็นฝ่ายถูกเลือกมาเป็นฝ่ายเลือก เรียนรู้ที่จะละทิ้งความอ่อนแอที่มีเพศแม่เป็นตัวกำหนดเปลี่ยนกลับไปยึดความเป็นผู้นำซึ่งเดิมเพศชายเป็นผู้ถือบทบาทอยู่แทน³³

กลุ่มศึกษาแนวสตรีนิยมมองว่า นวนิยายกอธิคเป็นนวนิยายที่มักเขียนผูกไว้กับสถานที่ซึ่งมักจะหมายถึงบ้านเพราะนักเขียนสตรีใช้ความคุ้นเคยกับบ้าน สร้างนวนิยายกอธิคในลักษณะของการพยายามหลีกเลี่ยงจากการถูกกดขี่ทางเพศที่มีเพศชายเป็นผู้ปกครองของบ้าน ในนวนิยายกอธิคที่มีความใหม่ในขณะนั้นของชาร์ลอตต์ บรองเต ทำให้นวนิยายของเธอมาศึกษา เพราะวางโครงเรื่องให้ตัวละครหญิงผจญภัยที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตของบ้านที่แสดงนัยทางสังคมในเรื่องของการเรียกร้องการยอมรับความเท่าเทียมของเพศ³⁴ การใส่ข้อกำหนดของนวนิยายกอธิคในงานเขียนของสตรีในลักษณะเช่นนี้ไม่เพียงแต่แสดงลักษณะของความเป็นนวนิยายกอธิคเท่านั้น แต่ทำให้นักเขียนชายในศตวรรษที่19 ยอมรับเป็นธรรมเนียมว่านวนิยายกอธิคเป็นนวนิยายของผู้หญิง ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเขียนสตรีสามารถแสดงความเป็นตัวตนอย่างชัดเจนและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น³⁵

สิ่งที่ชาร์ลอตต์ เขียนไว้ในเจน แอร์ นอกจากเป็นบันทึกถึงความทรงจำเกี่ยวกับชีวิตของตัวเองแล้ว ยังเขียนอนาคตที่เธอวาดขึ้นเองเหมือนนิยายพาฝันและแนวคิดที่พยายามจะยืนหยัดด้วยตนเองตามขอบเขตและสิทธิที่สตรีพึงมี สิ่งเหล่านี้ทำให้เจน แอร์ กลายเป็นนวนิยายกอธิคแนวพาฝันที่อยู่เหนือกาลเวลา ร่วมสมัย และสามารถนำมาใช้ได้อยู่เสมอ

³¹ Ibid.,p.351.

³² Patsy Stoneman, *Brontë Transformations: The Cultural Dissemination of Jane Eyre and Wuthering Heights*(London: Harvester Sheaf, 1996),p.136.

³³ Ibid.,p.139.

³⁴ Tamar Heller, *Victorian Literature and Culture*, p.351.

³⁵ Ibid.,p.353.

2.3 ลักษณะเฉพาะที่กลายเป็นสูตรแบบ เจน แอร์

ในขณะที่นวนิยายกอธิคแนวพาฝันในช่วงแรกๆ นักเขียนจะใช้วิธีการง่ายๆ คือใช้เพียงความลึกลับในฉากและเหตุการณ์ของเรื่องเท่านั้น ชาร์ลอตต์สร้างลักษณะใหม่ที่นำเอาความจริงจากชีวิตตนเองมาใส่ไว้ในงานเขียน และแสดงลักษณะความเป็นนวนิยายกอธิคของเรื่อง *เจน แอร์* ด้วยการให้ภาษาบรรยายความรู้สึกภายในใจของตัวละครเอกหญิงออกมาตามแบบของแนวพาฝัน โดยใช้โครงเรื่องของความรักที่ดูเรียบง่ายคล้ายเทพนิยายเรื่อง *ซินเดอเรลลา (Cinderella)* กล่าวถึงนางเอกมีชีวิตระทมทุกข์เป็นเด็กกำพร้าถูกบีบบังคับทางด้านจิตใจจากแม่เลี้ยงกับลูกๆ ในที่สุดมีนางฟ้าใจดีมาช่วยเนรมิตให้ได้พบกับเจ้าชายผู้นำชีวิตเธอไปสู่ปราสาทและครองรักกันอย่างมีความสุข

เรื่อง *เจน แอร์*³⁶ เปิดเรื่องเป็นไปตามลำดับเวลาที่เกิดขึ้นตามวัยของตัวละครเอกหญิง ตั้งแต่วัยเด็ก กำพร้าถูกเลี้ยงดูอย่างเสียไม่ได้โดยมิสซิสตรีต เจนมีความสุขเพียงอย่างเดียวคืออยู่กับการได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ตลอดเวลาเจนไม่พอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่เพราะขัดแย้งกับความไม่ยุติธรรมของมิสซิสตรีต เจนถูกทำโทษเพราะทำร้ายร่างกายจอห์นลูกชายมิสซิสตรีตด้วยการขังไว้ในห้องแดงทั้งคืน เจนกลัวจนไม่สบายละเมอเห็นภาพน่ากลัวต่างๆ มิสเตอร์ลอยด์หมอบประจำบ้านมาเยี่ยมและขอให้มิสซิสตรีตส่งเจนไปโรงเรียนตามที่มิสเตอร์รีตขอไว้ก่อนตาย มิสซิสตรีตส่งเจนไปอยู่โรงเรียนประจำที่มูลนิธิสำหรับเด็กยากไร้และบอกกับกรรมการมูลนิธิว่าเจนเป็นเด็กไม่ดี ก่อนเดินทางมิสซิสตรีตสั่งห้ามลูกๆ พูดจาด้วยเจนกลัวที่จะได้เถียงทำให้มิสซิสตรีตตกใจมาก ที่โรงเรียนโลวูดเจนได้พบกับครูใจดีและเข้าใจเจนอย่างมิสเทมเปิลที่ช่วยพิสูจน์ให้ใครเห็นว่าเจนไม่ได้เป็นเด็กไม่ดีอย่างที่กรรมการมูลนิธิกล่าวหาและมีเพื่อนที่ดื้ออย่างเฮเลนเบิร์นแม้จะมีปัญหาเรื่องสุขภาพ แต่มีศรัทธาและความเชื่อในศาสนา การได้สนทนากับเฮเลนทำให้เจนสุขุมขึ้นเรียนรู้ชีวิตมากขึ้น เมื่อเฮเลนป่วยตาย เจนเศร้ามาก เมื่อเรียนจบเจนสมัครใจอยู่เป็นครูสอนในโรงเรียนมูลนิธิต่อเมื่อครูเทมเปิลแต่งงานและลาออก ครูใหญ่คนใหม่ใจไม่ดีเหมือนมิสเทมเปิลทำให้เจนรู้สึกอึดอัดเธอจึงส่งจดหมายสมัครไปเป็นครูที่คฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ ที่นั่นเจนได้พบกับมิสซิสแพร่เฟกซ์ที่ใจดีและลูกศิษย์ที่น่ารักอย่างอเดลลี การพบกับมิสเตอร์โรเชสเตอร์เจ้าของคฤหาสน์ทำให้เจนรู้สึกแอบพึงพอใจเขา คืบหนึ่งมีเสียงหัวเราะที่ดังแปลกๆ จากชั้นสามของคฤหาสน์แต่เจนได้รับการอธิบายว่าเป็นเสียงของสาวใช้ชีแมที่ชื่อเกรซ พูล คืบวันหนึ่งเจนเห็นหญิงทำทางแปลก ๆ เดินถือเทียนส่องทางเดินไปยังห้องของมิสเตอร์โรเชสเตอร์ เจนตามไปดูและช่วยเขาให้ปลอดภัยจากการถูกไฟคลอก ทั้งคู่เกิดความรู้สึกแปลกๆ ในใจ หลังจากเกิดเรื่องแล้วเจนรู้สึกว่ามิสเตอร์โรเชสเตอร์แปลกไปและปก

³⁶ ผู้วิจัยสรุปจากฉบับของ Charlotte Brontë, *Jane Eyre*, (New York: Bantam Classic, 1981).

ปิดเรื่องบางอย่างไว้ เขาพูดเป็นทำนองให้แจ่มรู้ว่าเขากำลังจะแต่งงาน เจนแอบเสียใจอยู่เงียบ ๆ คนใช้เก่าที่บ้านมิสซิสตีย์มาพบเจนเพื่อบอกว่ามิสซิสตีย์ป่วยใกล้ตาย เจนไปเยี่ยมมิสซิสตีย์ซึ่งยอมเปิดเผยความรู้สึกว่าเกลียดชังเจนเพราะอิจฉาที่สามีน้องสาวซึ่งเป็นแม่ของเจนและเธอรูดีว่าสักวันเจนต้องได้ดีกว่าลูกๆของเธอพร้อมทั้งยอมเล่าเรื่องที่ญาติฝ่ายพ่อของเจนเคยมาตามหา เมื่อเจนเดินทางกลับไปคุกหาสน์ธอร์นฟิลด์มิสเตอร์โรเชสเตอร์ขอแต่งงานเจนตอบตกลงด้วยความดีใจ คืนก่อนแต่งงานหญิงทำทางแปลกๆคนเดิมเข้าไปในห้องของเจนและทำให้สร้อยคอของเจนขาด วันรุ่งขึ้นพิธีแต่งงานถูกขัดขวางโดยมิสเตอร์เมสันที่เจนจำได้ว่าเคยเป็นแขกมาพักที่คุกหาสน์และเจนช่วยทำแผลให้เพราะถูกทำร้ายในคืนวันหนึ่ง มิสเตอร์โรเชสเตอร์ยอมเปิดเผยเรื่องที่เขาเคยแต่งงานมาแล้วและภรรยาของเขาคือหญิงลึกลับทำทางแปลกๆและเสียสติที่ถูกขังบนชั้นสามนั่นเอง เพื่อความถูกต้องเจนจึงตัดสินใจจากไป ขณะเดินทางเจนป่วยเซนต์จอห์นและน้องสาวให้ความช่วยเหลือและให้อาศัยอยู่ด้วย ต่อมาเรื่องเปิดเผยว่าทุกคนเป็นฝ่ายบิดาของเจนและเจนได้รับมรดกที่ลุงทิ้งไว้ให้ก่อนตายเจนแบ่งมรดกให้กับทุกคน เซนต์จอห์นขอให้เจนแต่งงานด้วยเพื่อไปช่วยเขาในฐานะผู้ช่วยสอนศาสนาที่อินเดีย เจนได้ยินเสียงเรียกของมิสเตอร์โรเชสเตอร์จึงปฏิเสธ เซนต์จอห์นและกลับไปหามิสเตอร์โรเชสเตอร์เมื่อไปถึงคุกหาสน์ธอร์นฟิลด์เจนพบว่ามิสเตอร์โรเชสเตอร์พิการ แขนขาด และตาบอด เพราะเขาพยายามเข้าไปช่วยเหลือเบอร์ธาภรรยาบ้าของเขาผู้จุดไฟเผาคุกหาสน์ เจนเลือกที่จะอยู่กับมิสเตอร์โรเชสเตอร์ซึ่งภายหลังกลับมามองเห็นได้อีกครั้ง

จากเนื้อเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นโครงเรื่องในแนวพาฝัน ตั้งแต่การสร้างตัวละครเอกหญิงที่ดูโดดเด่นท่ามกลางคนแปลกหน้า มีอุปสรรคที่ต้องฟันฝ่า และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจเพราะต้องตัดสินใจหาทางออก ตลอดทั้งเรื่องผู้อ่านจะเห็นภาพความยากลำบากในแต่ละช่วงของตัวละครเอกหญิงแต่เพราะความพยายามที่จะเอาชนะสิ่งต่างๆด้วยใจมุ่งมั่นทำให้เธอได้รับผลสำเร็จในที่สุด การสร้างปมปริศนาที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกชายเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเรื่องเพื่อเปิดโอกาสให้ตัวละครได้แสดงความรู้สึกภายในใจออกมาและสุดท้ายตอนจบของเรื่องก็เป็นไปตามความคาดหมายของผู้อ่าน นวนิยายเรื่องนี้จึงกลายเป็นสูตรหนึ่งในนวนิยายกอธิคแนวพาฝันที่มีคนเลียนแบบในสมัยต่อ ๆ มา

โครงเรื่องของเจน แอร์ เป็นโครงเรื่องความรักที่ดูเหมือนไม่มีความแปลกใหม่เรียบง่าย คล้ายเทพนิยายเรื่องซินเดอเรลลา ชาร์ลอตต์ บรองเตได้สร้างลักษณะใหม่ไว้ในนวนิยายเรื่องเจน แอร์ให้เป็นนวนิยายกอธิคแนวพาฝันที่กลายเป็นสูตรแบบเจน แอร์ด้วยลักษณะเฉพาะ 3 ประการ ดังนี้ การใช้ภาพลักษณ์ใหม่ของตัวละครเอกหญิง การนำเรื่องรักต่างศักดิ์เข้ามาใช้ในลักษณะของพาฝันและการสร้างปมปริศนาในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกฝ่ายชาย

2.3.1 การใช้ภาพลักษณ์ใหม่ของตัวละครเอกหญิง

ในขณะที่ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของนักเขียนอื่นในยุคเดียวกัน นิยมตัวละครเอกหญิงที่สวยงาม มีฐานะร่ำรวย มาจากตระกูลดี เจน แอร์ เป็นนวนิยายที่ชาร์ลอตต์ บรองเต เขียนจากส่วนหนึ่งของชีวิตและบันทึกถึงร่วมสมัยกับตนมาสานต่อด้วยความฝันในเชิงอุดมคติด้วยการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของตัวละครเอกหญิงที่แสดงให้เห็นการพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสถานภาพและยืนหยัดด้วยตนเองตามสิทธิที่สตรีพึงมี

ในยุควิกตอเรีย ชาร์ลอตต์ บรองเต ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิสตรีได้สำเร็จ แต่การขัดแย้งและการต่อสู้เพื่อการมีอาชีพที่อิสระ และการเรียกร้องเพื่อสตรีของเธอปรากฏอยู่ในข้อเขียนของเธอเหมือนบันทึกที่เชื่อมต่อกับวัฒนธรรมทางสังคมในยุคนั้น³⁷ *

เรื่องเจน แอร์ แม้ไม่ได้วิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างตรงไปตรงมาแต่ได้ซ่อนสาระทางสังคมในยุคเดียวกับผู้ประพันธ์เอาไว้เป็นการวิจารณ์ที่เกิดจากทัศนะหรือมุมมองของผู้ประพันธ์ที่ต้องการให้สอดคล้องกับแนวเรื่องของตนเองวิธีการประพันธ์เน้นความสำคัญของนางเอกซึ่งเป็นตัวเด่นของเรื่อง ในการตั้งชื่อนวนิยายเรื่องนี้จึงใช้ชื่อนางเอกเป็นชื่อของเรื่องด้วย

เรื่อง เจน แอร์ ถูกวิจารณ์ถึงความแปลกใหม่ของภาพลักษณ์นางเอกที่ไม่เลียนแบบใครทำให้นวนิยายเรื่องนี้ขายดีและได้รับการยอมรับกันอย่างมากในฐานะนวนิยายกอธิคแนวพาฝันของผู้หญิงที่แสดงความรู้สึกของตัวละครออกมา ความกล้าหาญของเธอทำให้ลักษณะของตัวละครต่างจากยุคเดียวกัน โดยแสดงความซับซ้อนทางด้านอารมณ์แต่มีความมั่นคงในศีลธรรม³⁸ นวนิยายเรื่องนี้ใช้โครงเรื่องแบ่งเป็นตอนของช่วงชีวิตตั้งแต่วัยเด็กเปิดเรื่องให้ผู้อ่านรู้จักบุคลิกของตัวละครเอกหญิงที่ชื่อเจน แอร์ ตั้งแต่หน้าแรกว่าเป็น เพียงเด็กกำพร้า ยากจน หน้าตาไม่สวย อาศัยอยู่อย่างคนใช้ในครอบครัว มีนิสัย ก้าวร้าว ถือดี ซื่อโมโห เจนมักถูกจอห์น รีดและน้องๆ กลั่นแกล้งเสมอเมื่อมีโอกาส เจนจึงต้องเก็บตัวเพื่ออ่านหนังสือและเคยชินกับการอยู่เพียงลำพัง

³⁷ George P.Landow, *The Conclusion of Jane Eyre*. [Online] Available from: <http://www.victorainweb.org/authors/bronte/je2.htm>. [2002. December 21].

* การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้ทำให้บ้านและที่ทำงานแยกจากกันอย่างเด็ดขาด การผลิตที่เคยทำได้ในครัวเรือนได้เปลี่ยนเป็นการผลิตในโรงงาน ในช่วงครึ่งคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้น ผู้หญิงถูกผลักออกจากตลาดแรงงานเพื่อมาทำหน้าที่เมียและแม่ อุดมการณ์แบบวิกตอเรียบอกว่าผู้หญิงต้องเป็นเมียและแม่ก่อนสิ่งอื่นใดและชีวิตของผู้หญิงถูกจำกัดความจากปริมาณพลส่วนตัวของเรื่องในบ้าน . วารุณี ภูริสินสิทธิ์, *สตรีนิยม: ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20* (กรุงเทพฯ: คบไฟ, 2545), หน้า 24-25.

³⁸ Charlotte Brontë, *Jane Eyre*, (New York: Bantam Classic, 1981), p.v.

I returned to my book- Bewick's *History of British Birds*.(...) ³⁹ With Bewick on my knee I was then happy: happy at the least in my way .I feared nothing but interruption, and that came too soon. ⁴⁰

เมื่อถูกจอห์นและน้องๆตามรังควาญเพื่อย่ำยีสิทธิของความเป็นเจ้าของบ้านและเป็นเจ้าของหนังสือด้วยคำพูดที่เหยียดหยามฐานะของเจน

"You have no business to take our books; you are a dependant, mamma says; you have no money; your father left you non; you ought to beg, and not to live here with gentlemen ' children like us (...) I 'll teach you to rummage my books shelves: for they are mine; all the house belongs to me, or will in a few years" ⁴¹

ปกติเจนใช้ความอดทนและหลบหลีกพวกเขาเพราะไม่เคยได้รับความยุติธรรม เมื่อจอห์นปาหนังสือใส่เจนจนหกหล่นฟาดถูกประตูเลือดไหล เจนเรียนรู้ที่จะเอาชนะจอห์น ริดที่ปิดกั้นการอ่านของเธอด้วยกำลัง ด้วยการตอบโต้ด้วยคำพูดในหนังสือ *History of Rome* แสดงให้เห็นว่าเจนเรียนรู้ทุกอย่างด้วยตนเองจากหนังสือที่เธออ่าน และเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตและตอบสนองของผู้คนรอบข้างจากสถานการณ์ที่เธอกำลังประสบ

" Wicked and cruel boy! (...)You are a murder – you are like a slave- drive- you are like the Roman emperors!" ⁴²

การถูกลงโทษโดยการถูกขังในห้องแดงซึ่งเป็นห้องที่มีเตอรริดพักจนวาระสุดท้ายและในฉากนี้เองที่มีการบรรยายแสดงให้เห็นความเป็นนวนิยายกอธิคที่เน้นให้ความสำคัญภายในของบุคคล ด้วยการบรรยายถึงอากาศในช่วงเวลาใกล้มืดด้วยความรู้สึกหวาดกลัวของเจน เมื่อได้ยินเสียงฝนตกสาดหน้าต่างเสียงของลมที่ควรวูจางอยู่ระหว่างต้นไม้ด้านหลังตึกทำให้เจนนึกไปว่ามีอะไรบางอย่างคอยจ้องเธออยู่ ความรู้สึกโกรธที่ถูกรังแกและไม่ได้รับความยุติธรรมทำให้เจน

³⁹ Ibid.,p.2.

⁴⁰ Ibid., p.3

⁴¹ Ibid., p.4.

⁴² Ibid., p. 5.

นี่กลัวว่ามีสเทอริดซึ่งเป็นบุคคลเดียวในบ้านที่รักและเอ็นดูเธอจะลุกขึ้นมาปลอบโยนเธอ

Daylight began to forsake the red-room; (...) as I sat looking at the white bed and overshadowed walls - occasionally also turning a fascinated eye to wards the dimly gleaming mirror - I began to recall what I had heard of dead men, troubled in their graves by the violation of their last wishes, revisiting the earth to punish the perjured and avenge the oppressed; I thought Mr. Reed's spirit, harassed by the wrongs of his sister's child, might quit its abode - whether in the church vault or in the unknown world of the departed - and rise before me in this chamber (...) but then, prepared as my mind was for horror, shaken as my nerves were by agitation, I thought the swift-darting beam was a herald of some coming vision from another world.⁴³

ความก้าวร้าวและความหวาดกลัวของเจนเป็นพฤติกรรม ที่เกิดจากความขัดแย้งและภาวะที่ขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ด้วยความรัก ทั้งได้รับการปฏิบัติจากบุคคลในบ้านที่แสดงให้เห็นถึงฐานะที่ต่ำต้อยยิ่งกว่าคนรับใช้ในครอบครัวเป็นพฤติกรรมด้านลบที่เจนแสดงออกตามกลไกทางของธรรมชาติมนุษย์เพื่อปกป้องตนเอง

(...),Miss Eyre, to strike a young gentleman, your benefactress' s son! Your young master" " Master! How he I my master? Am I a servant?"

"No; you are less than a servant, for you do nothing for you keep. There sit down, and think over your wickness."⁴⁴

เบสส์สาวใช้ที่สูงวัยกว่าคอยเตือนเจนให้วางตัวเพื่อให้มีสสิสรีดเอ็นดูด้วยหวังว่าสถานการณ์และความสัมพันธ์ของเจนกับคนในบ้านจะดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

" You ought to be aware, miss, that that you are under obligations to Mrs. Reed: she keeps you: if she were to turn you off you would have to go to the poorhouse" ⁴⁵

⁴³ Ibid.,p.9-10.

⁴⁴ Ibid., p.6.

⁴⁵ Ibid.

พฤติกรรมของเบสซีที่มีต่อเจนนีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ที่สามัญสำนึกและการกระทำในทางที่ดีมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวละคร บางครั้งอาจจะมาจากคนชั้นที่ด้อยกว่า เช่นที่เจนนีตัวละครเอกหญิงได้รับจากเบสซีสาวใช้ในวัยเด็ก การขาดแคลนความรักจากครอบครัวนอกจากจะส่งผลให้ตัวละครเอกแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวแล้วยังส่งผลให้เจนนีเป็นเด็กที่มีความเชื่อในสิ่งที่ตนเองคิด เมื่อมิสเตอร์ลอยด์หมอบปรงยามาดูแลเจนนีในขณะที่เธอป่วยและตั้งคำถามที่แสดงความหวังโยในความสัมพันธ์ของเจนนีกับครอบครัวรีด เจนนีสารภาพว่าเธอกลัวความยากจนเป็นการยอมรับอย่างจริงจังครั้งแรกของเจนนีและเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ในสิ่งที่มาจากประสบการณ์โดยตรงที่เจนนีได้รับจากการต้องอาศัยอยู่ในลักษณะของคนไม่มีมรดกหรือทรัพย์สินเป็นของตนเอง

" Children can fell, but they cannot analyse their felling;(...) fearful, however, of losing this first and only opportunity of relieving my grief by imparting it(...)"

" Don't you think Gateshead Hall a very beautiful house? Are you not very thankful to have such a fine place to live at?"

" It not my house, sir; and Abbot says I have less right to be here than a servant."

46

จากคำพูดของเบสซีในระหว่างที่สนทนากับแอบบอทสาวใช้อีกคน ทำให้เห็นรูปลักษณะที่ไม่สวย และนิสัยไม่น่ารักอย่างที่วัยของเจนนีควรเป็น

" Poor miss Jane is to be pitied too,"

" Yes. If she wee a nice, pretty child, one might compassionate her forlornness; but one really cannot care for such a little toad as that."⁴⁷

เมื่อรู้ว่าจะต้องไปอยู่โรงเรียนมูลนิธิที่ไลวูด เจนนีรู้สึกเป็นอิสระแม้ว่าจะจากไปในสภาพที่เหมือนขัดขืนไม่ได้ แต่ขณะเดียวกันก็มีลักษณะของผู้ชนะ ทั้งนี้เพราะเมื่อแน่ใจว่ามีสิทธิของตัวเอง เจนนีจึงกล้าที่จะแสดงวาทะก้าวร้าวต่อมิสเตอร์รีดเมื่อถูกห้ามสมาคมกับลูก ๆ ของเธอ

" Don't talk to me about her, John: I told you not to go near her: she is not worthy

⁴⁶ Ibid., p.17.

⁴⁷ Ibid.,p.19.

of notice. I do not choose that either you or your sisters should associate with her"(...) I cried out suddenly , and with out at all deliberating on my words-
" They are not fit to associate with me." ⁴⁸

ความก้าวร้าวทำให้เธอกล้าหาญลุกขึ้นต่อว่ามีสซิสรีด ปรากฏให้เห็นในฉากที่เจนได้ยิน มีสซิสรีดกล่าวถึงนิสัยไม่ดีของเธอกับมีสเตอร์บร็อคเคิลเฮอส์ท์ผู้ดูแลมูลนิธิ เจนแสดงความรู้สึกแบบผูกอาฆาตและตัดความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ทำให้มีสซิสรีดตกใจมากไม่คิดว่าเจนจะอาฆาตเกินวัยเมื่อตั้งสติได้มีสซิสรีดจึงลงโทษเจนด้วยการตบตี

Speak I must: I had been trodden on severely, and must turn; but how?
What strength had I to dart retaliation at my antagonist? I gathered my energies and launched them in this blunt sentence-
" I am not deceitful: if I were, I should say I loved you; but I declare I do not love you: I dislike you the worst of anybody in the world" ⁴⁹

ความก้าวร้าวครั้งนี้ทำให้เจนรู้สึกถึงชัยชนะเหนือมีสซิสรีดเป็นครั้งแรก แม้จะรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรแต่เจนเรียนรู้ว่า หากเจนกล่าวคำขอโทษออกมาจะยิ่งทำให้เธอถูกมีสซิสรีดเหยียดหยามมากขึ้น

เจนเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่ออยู่กับคนอื่น โดยปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ทางศาสนาและสังคมในโรงเรียนไลวูด ทำให้เจนเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านดีคือที่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จากเด็กเจ้าอารมณ์เป็นหญิงสาวที่สุขุมขึ้นและเรียนรู้ที่จะเอาตัวให้รอดในสังคม ส่งผลให้เจนตัดสินใจเลือกในสิ่งที่เธอคิดว่าน่าจะดีกว่า ออกจากโรงเรียนไลวูดเพื่อไปแสวงหาความมั่นคงในชีวิตและหาเลี้ยงตนเองด้วยอาชีพครูสอนประจำตามบ้าน รูปลักษณ์ของเจนถูกกล่าวถึงในตอนนี้อีกครั้งด้วยคำพูดของเบสซีที่ย้ำให้เห็นว่าตัวละครเอกหญิงของเรื่องนี้ไม่สวยแต่มีความสงบและดูสุขุมมากขึ้นกว่าเดิมเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

" I afraid you are disappointed in me, Bessie? I said this, laughing.
I perceived that Bessie' s glance, though it expressed regard, did in no

⁴⁸ Ibid.,p. 21.

⁴⁹ Ibid.,p. 29.

shape denote admiration.

" No, Miss Jane, not exactly. You are genteel enough; you look like a lady, and it is as much as I ever expected of you : you were no beauty as a child. ⁵⁰

เจนบรรยายลักษณะของตนเองจากภาพที่มองเห็นรูปลักษณะของตนเองผ่านกระจกเงา ขณะที่เตรียมตัวเพื่อไปพบมิสซิสแฟร์เฟกซ์ ในเช้าแรกของการทำงานที่คฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ การบรรยายในตอนนี้แสดงย้ำให้เห็นลักษณะของหน้าตาที่ธรรมดาของตัวละครเอกหญิงที่ไม่สวย รูปร่างเล็ก สีตเซียว แต่งกายด้วยเสื้อผ้าเรียบง่าย

I rose; I dressed my self with care: obliged to be plain-for I had no article of attire that was not made with extreme simplicity-I was still by nature solicitous to be neat (...) I sometimes regretted that I was not handsomer: I sometimes wished to have rosy cheeks, a straight nose, and small cherry mouth; I desired to be tall, stately, and finely developed in figure; I felt is a misfortune that I was so little, so pale, and had features so irregular (...) ⁵¹

อีกหลายตอนที่กล่าวให้เห็นถึงรูปลักษณะที่ธรรมดาไม่สวยของตัวละครเอกหญิง แม้ในฉากสนทนาระหว่างเจนกับมิสเตอร์โรเชสเตอร์นายจ้าง หลังจากที่เขาสังเกตเห็นเจนมองจ้องเขา และจากบทสนทนาที่มิสเตอร์โรเชสเตอร์กล่าวกับเจนว่าเธอมีหน้าธรรมดา

" You look very much puzzled, Miss Eyre: and though you are not pretty any more than I am handsome, (...) " ⁵²

นอกจากหน้าตาจะไม่สวยต่างจากตัวละครเอกหญิงของนวนิยายเรื่องอื่นในสมัยเดียวกันแล้วนวนิยายเรื่องนี้ยังแสดงคุณค่าของการบันทึกเรื่องราวของสังคมร่วมสมัยได้ด้วย กล่าวคือให้ตัวละครเอกหญิงประกอบอาชีพเป็นครูสอนประจำตามบ้านซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งของผู้หญิงสมัยนั้นซึ่ง

⁵⁰ Ibid.,p.83.

⁵¹ Ibid.,p.90.

⁵² Ibid.,p.123.

ชาร์ลอตต์ บรองเตนำมาเขียนให้สอดคล้องกับแนวเรื่องของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นการเดินออกไปจากชีวิตเก่าของตัวละครเอกหญิงเพื่อเริ่มชีวิตใหม่ที่เธอเลือกเอง

สังคมในขณะนั้นกำหนดบทบาทผู้หญิงให้อยู่แต่ในบ้านทั้งยังไม่มียานอื่นยอมรับผู้หญิงเข้าทำงานนอกจากอาชีพครูสอนประจำตามบ้านผู้ดี ผู้หญิงกำพร้ามีโอกาสมากกว่าผู้หญิงอื่นในการเลือกอาชีพนี้เพราะอาศัยข้ออ้างว่าต้องหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง หน้าที่ของครูสอนเด็กตามบ้านผู้ดีคือการสอนบรรดาลูกๆ ผู้ดีในเรื่องศีลธรรมและมารยาททางสังคมตามชั้นของผู้ดี ตัวครูจะได้รับความนับถือจากบรรดาคนใช้ภายในบ้านถือโอกาสเรียนรู้การใช้เวลาว่างของพวกผู้ดีไปด้วย อาชีพของครูสอนตามบ้านนี้มีรายได้ของอาชีพนี้ไม่มากนัก และมักถูกสังคมมองว่าเป็นการทำตัวเหมือนหญิงไม่ดี ชายตัวเองให้เป็นเครื่องประดับเพื่ออวดความมีฐานะของนายจ้าง ซึ่งชาร์ลอตต์ บรองเตได้ว่าการทำงานเป็นครูสอนตามบ้านดีกว่าการถูกกักไว้ในบ้าน ⁵³

การศึกษาของแพทธีเซีย ทอมสัน(Patricia Thomson) หัวข้อนางเอกสมัยวิกตอเรียน (Victorain Heoine, 1956) พบว่ามีนวนิยายที่เสนอภาพลักษณ์ตัวละครที่เป็นครูสอนตามบ้านก่อนเรื่อง เจน แอร์ ประมาณ 3 เรื่องคือ *The Governess* (1839) ของเลดี้เบสซิงตัน (Lady Blessington) ที่เสนอภาพตัวละครเอกหญิงที่มีอาชีพเป็นครูสอนตามบ้านมาจากครอบครัวดี บิดาฆ่าตัวตายเพราะล้มละลาย ตัวละครเอกหน้าตาสวย ประพฤติปฏิบัติตามกรอบอันดีงามของสังคม ในที่สุดเธอแต่งงานกับชายที่เป็นคนดีและมีศีลธรรม อีกเรื่องคือ *Deerbrook* (1839) ของแฮเรียต มาทีโน (Harriet Matineau) เรื่องนี้ไม่ได้เสนอเรื่องในแนวรักแต่เป็นเรื่องของครูสอนตามบ้านที่มีอายุน่าสงสารเพราะป่วย พิการและยากจน เรื่องที่สามคือ *Amy Herbert* (1844) ของอลิซเบธ ซีเวลล์ (Elizabeth Sewell) มีเนื้อหากล่าวถึงครูสอนตามบ้าน ที่เป็นตัวอย่างยอดเยี่ยมควรแก่การยกย่อง นอกจากนี้การศึกษาของแพทธีเซีย ทอมสันเล่มนี้กล่าวถึงเจน แอร์ว่าเป็นงานในยุคต้นๆ ที่นำครูสอนประจำตามบ้านมาเป็นตัวละครเอกหญิง ในขณะที่นางเอกตามชนบทในยุคนั้นเป็นคนสวย ชี้อายุ เครื่องศีลธรรม สุภาพเรียบร้อย และอยู่กับบ้าน ⁵⁴

ชาร์ลอตต์ได้แสดงทัศนคติต่ออาชีพของครูสอนตามบ้าน ผ่านการสนทนาในงานเลี้ยงในคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ที่สะท้อนให้เห็นกิจกรรมของพวกผู้หญิงในสังคมผู้ดีที่นิยมคุยอวดกันด้วยการเปลี่ยนครูสอนประจำตามบ้านบ่อยๆ เมื่อเห็นว่าไม่ถูกใจ

⁵³Pat Macpherson, *Reflection on Jane Eyre* (London: Routledge, Chapman and Hall, 1989), p. 1-3.

⁵⁴ Ibid., p. 3

(...)you have a governess for her: I saw a person with her just now(...).you pay her, of course; I should think it quite as expensive-(...)⁵⁵

" My dearest, don't mention governess; the word makes me nervous have suffered a martyrdom from their in competency and caprice. I think Heaven I have now done with them (...), I suppose, from the answer elicited, it was a reminder that one of the anathematized race was present. ⁵⁶

ในบทสนทนาแสดงให้เห็นว่าสังคมไม่ยกย่องอาชีพนี้มากนัก นอกจากเห็นเป็นเหมือนเครื่องประดับเพื่ออวดความมั่งมี และเรียกครูสอนเด็กประจำตามบ้านอย่างไม่ให้เกียรติว่า " คนจำพวกนี้ " และเงินเป็นตัวแทนของ " คนจำพวกนี้ " ยืนฟังคำสนทนาเหล่านั้นอยู่ด้วยและเลือกที่จะหลบออกไปเพราะไม่อยากจะยินคำเหล่านั้น สะท้อนให้เห็นสภาพของผู้หญิงที่ประกอบอาชีพครูสอนตามบ้านที่ต้องอดทนอดกลั้นต่อการถูกดูแคลนจากสังคม

นอกจากนี้ชาร์ลอตต์ยังแสดงความคิดเห็นผ่านมุมมองของตัวละครเอกหญิงเกี่ยวกับบทบาทสตรีที่ถูกสังคมกำหนดให้อยู่เฉยๆ ทั้งๆที่อยากออกไปทำงานนอกบ้านอย่างผู้ชายบ้างและต่อว่าเป็นการใจแคบที่จะให้ผู้หญิงเก็บตัวอยู่กับงานบ้าน และต่อว่าสังคมว่ามีแต่คนไร้ความคิดเท่านั้นที่หัวเราะเยาะผู้หญิงที่พยายามจะทำอะไรเกินเลยจากกรอบที่สังคมกำหนดบทบาทให้

Woman are supposed to be very clam generally: but woman fell just as men feel: they need exercise for their faculties, and a field for their efforts as much as their brothers do; they suffer from too rigid a restraint, too absolute a stagnation, precisely as me would suffer: and it is narrow – mined in their more privileged fellow- creatures to say that the ought to confine themselves to making puddings, knitting stockings, (...) It is thoughtless to condemn them, or laugh at them, if they seek to do more or learn custom has pronounced necessary for their sex. ⁵⁷

⁵⁵ Charlotte Brontë , *Jane Eyre*, p.165

⁵⁶ Ibid.,p.166.

⁵⁷ Ibid.,p.101.

ชาร์ลอตต์แสดงข้อคิดเห็นในเรื่องเสรีภาพของสตรีว่า ทุกคนเกิดมาพร้อมกับอิสระคงไม่ยอมให้ใครดูถูกดูแคลนแม้จะรับเงินเป็นค่าจ้างก็ตาม

" I am sure, sir, I should never mistake informality for insolence: one I rather like ,the other nothing free-born would submit to , even for a salary."⁵⁸

การใช้ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงใหม่ต่างจากเดิมที่เคยใช้ภาพลักษณ์ของนางเอกที่สวยเป็นเหมือนเครื่องประดับในครอบครัวที่มีผู้ชายเป็นผู้ปกครอง โดยเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงที่ไม่สนใจพัฒนาให้มีตัวตนชัดเจนขึ้นมาเป็นคนเลือกที่จะกำหนดชีวิตด้วยตนเอง แม้ว่าการกระทำของตัวละครเอกหญิงทำให้ผู้อ่านรู้สึกตกใจและยอมรับไม่ได้ในยุคนั้น แต่การก้าวไปสู่การอธิบายความหมายใหม่ของผู้หญิง ชาร์ลอตต์ บรองเต แสดงให้เห็นว่าเป็นไปได้ที่ผู้หญิงในคริสต์ศตวรรษที่19 มีอิสระที่จะเลือกทำตามที่ตนเองฝัน⁵⁹

2.3.2 การนำเรื่องรักต่างศักดิ์เข้ามาใช้ในลักษณะพาฝัน

จากจุดที่มองดูว่าต่ำต้อยของตัวละครเอกหญิงนี้เอง คงมีแต่ในนวนิยายเท่านั้นที่หญิงสาวผู้ซึ่งมีฐานะเป็นเพียงลูกจ้างมีโอกาสได้แต่งงานกับเจ้าของคฤหาสน์หรือทายาทของคฤหาสน์ ชาร์ลอตต์ทำในสิ่งที่ตอบสนองคนอ่านให้ตัวละครเอกหญิงมีโอกาสได้รับความรักจากเจ้าของคฤหาสน์

สำนวนที่เคยได้ยินเช่น เจ้าชายขี่ม้าขาวมาช่วย ราชรถมาเกย กระต่ายหมายจันทร์ เป็นสำนวนที่กล่าวถึงความรักในลักษณะของความต่างศักดิ์ ซึ่งถ้ามองด้วยทฤษฎีจิตใต้สำนึกร่วมของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl G. Jung,1855-1961)ที่วางงานนั้นไม่ได้เกิดจากจิตใต้สำนึกส่วนบุคคลของกวี แต่มีเกิดอยู่แล้ว ใต้สำนึกและจินตภาพอันเก่าแก่ของมนุษยชาติ จุงเรียกจินตภาพที่เกิดขึ้นในสมัยแรกนี้ว่าปฐมรูป หรือ Archetype ได้แก่ ตัวตนชนิดหนึ่งอาจเป็นยักษ์ มนุษย์หรือกระบวนการที่เกิดเป็นประจำในวิถีทางอันเป็นธรรมชาติที่ความเพ้อฝันแบบสร้างสรรค์ได้มีโอกาส

⁵⁸ Ibid.,p.125.

⁵⁹ Rebecca Kivak. *Jane Eyre: Independent and Successful Woman of the Nineteen Century*. [Online]March 22, 2000.Available from : [http:// www. Qradesaver.com/classic Note/titles/janeeyre essays.htm](http://www.Qradesaver.com/classic%20Note/titles/janeeyre%20essays.htm)[2002.December 21].

แสดงออกอย่างเสรี⁶⁰

เมื่อเรื่องราวเจ้าชายจากปราชญาเป็นเพียงเรื่องเล่าในเทพนิยาย เรื่อง *เจน แอร์* ที่ชาร์ลอตต์ บรองเต เขียนขึ้นแสดงความเหมือนจริงของคนธรรมดาสามัญ โดยแทนที่หญิงยากไร้ในเทพนิยายด้วยตัวละครเอกหญิงแทนที่ความเป็นเจ้าชายให้เป็นจริงได้ในสังคมด้วยชายในตระกูลสูง และแทนที่ปราชญาของเจ้าชายด้วยคุณหาสน์เก่าแก่ ทำให้ผู้อ่านได้ภาพของตัวละครที่มีพัฒนาการของชีวิตตามขั้นตอนของธรรมชาติมากกว่าภาพของเจ้าชายกับเจ้าหญิง ชีวิตที่เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กเรียนรู้และเติบโตจนกระทั่งแต่งงาน ซึ่งปกติเทพนิยายมักจะจบเรื่องไว้แต่เพียงแค่นั้น ชาร์ลอตต์ บรองเตแสดงภาพของนางเอกกับความสำเร็จในชีวิตครอบครัวสืบต่อไปจนกระทั่งถึงหลังแต่งงานและมีลูก

การนำเรื่องที่คนเห็นว่าธรรมดาๆ ง่ายๆของรักต่างศักดิ์ ที่ถือกันว่าเป็นเรื่องที่เรพบเห็นบ่อยๆ ในนวนิยายแนวพาฝันหรือเรียกได้ว่าเป็น Motif มาสร้างเรื่องราวจนกลายเป็น "สูตร" แบบ *เจน แอร์* เพราะการใช้ตัวละครเอกหญิงในรูปลักษณะที่ต่างจากชนบในสมัยนั้น ไม่สวยธรรมดา แต่เป็นตัวละครที่แสดงอารมณ์ออกมาครบถ้วนทั้งความอ่อนไหว ฉลาด มีไหวพริบ ฉุนเฉียว ไม่ยอมคน เข้มแข็ง รวมทั้งแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ตัวละครเอกหญิงกลายเป็นนางเอกที่สมบูรณ์แบบในที่สุด และนำมาจับคู่กับตัวละครเอกชายที่ดูขรึมมีเสน่ห์ ตามแบบผู้ดีและค่อยๆพัฒนาความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ในลักษณะที่แสดงรายละเอียดและให้ข้อคิด ทำให้นวนิยายเรื่องนี้กลายเป็นเรื่อง Love story ในวรรณคดีอังกฤษเรื่องหนึ่ง⁶¹

ด้วยรูปลักษณะที่ธรรมดาของตัวละครเอกหญิง ทำให้ผู้อ่านสตรีรู้สึกในทันทีที่อ่านหน้าแรกว่าภาพของความ เป็นนางเอกไม่ได้แตกต่างจากตัวผู้อ่านเลยและการเข้าถึงผู้อ่านด้วยวิธีนี้นอกจากจะเป็นสื่อพาผู้อ่านหลีกเลี่ยงหนีไปจากเรื่องประจำวันแล้ว นวนิยายเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นความคิดของตัวละครเอกหญิงที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสาวน้อยกับชายที่สูงวัยกว่าในครั้งแรกที่พบกันขณะที่โรเชสเตอร์ตกจากม้าเจนขณะเวลาใกล้มืด ในฉากนี้ดูเป็นเหตุบังเอิญที่ดูเหมือนฉากเจ้าชายกับเจ้าหญิงพบกันเทพนิยาย เจนไม่ได้แสดงความหวาดกลัวแต่แสดงความห่วงใยโดยไม่รู้ว่าเขาคือนายจ้างและด้วยสายตาของเจนทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะหน้าตาและบุคลิกภาพของโรเชสเตอร์ สูงปานกลาง ออกกว้าง ดวงหน้าดำคล้ำ เคร่งขรึม คิ้วเข้มสายตาเกรี้ยวกราด อายุประมาณ 35 ปี

⁶⁰ สุธา ศาสตรา, *วรรณคดีเปรียบเทียบ* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 78-79.

⁶¹ Ian Beck, *The Brontë sister* (London: Octopus Books, 1982), p.vii.

He had a dark face, with stern features and a heavy brow; his eyes and gathered eyebrows looked ireful and thwarted just now; he was past youth, but had not reached middle age; perhaps he might be thirty- five. I felt no fear of him, but little shyness.⁶²

ท่าทางที่แสดงออกของโรเชสเตอร์เป็นท่าทีของความแปลกใจและเห็นว่าสตรีไม่ควรจะอยู่นอกบ้านในเวลาใกล้ค่ำเช่นนั้น แต่สำหรับความรู้สึกของเจนแล้วเธอประทับใจกับท่าทางไว้ตัวของเขา

The incident had occurred and was gone for me : it was as incident of no moment,(...) yet it marked with change one single: hour of a monotonous life. (...) The new face, too, was like a new picture introduced to the gallery of memory(...) because it was masculine; and secondly , because it was dark, strong, and stern⁶³

เจนเก็บความรู้สึกที่มีต่อโรเชสเตอร์เจ้าของคฤหาสน์ การได้มีโอกาสพูดคุยกันทำให้เจนได้รับฟังเรื่องราวที่เป็นเรื่องส่วนตัวของโรเชสเตอร์ ท่าทีของเขาที่เคยวางตัวเป็นนายเปลี่ยนไปทำให้เจนไม่รู้สึกอึดอัด และรู้สึกว่าตนกลายเป็นคนนำความสุขใจมาให้แก่เขา

And was Mr.Rochester now ugly in my eyes? No, reader: gratitude and many association, all pleasurable and genial, made his face the object I best like to see; his presence in a room was more cheering than the brightest fire (...) (...)Though I had now extinguished my candle and was laid down in bed , I could not sleep for thinking of his look when he paused in the avenue, and told how his destiny had risen up before him, and dared him to be happy at Thornfield.⁶⁴

⁶² Charlotte Bronte ,*Jane Eyre*, p.137.

⁶³ Ibid., p.107.

⁶⁴ Charlotte Bronte, *Jane Eyre*, Ibid., p.137.

ความรู้สึกของเจนที่มีต่อโรเซสเตอร์เป็นความรู้สึกที่ลึกซึ้งและขณะเดียวกันเจนก็รู้สึกเศร้าไปด้วยเพราะกรอบของศีลธรรมที่ค้ำประกันถึงความถูกต้องของสังคมมากกว่าอารมณ์ เจนอดกลั้นความรู้สึกที่ต้องการตอบสนองเขาทั้งที่ต่างก็แสดงออกว่ามีใจให้กันในด้านที่เจนช่วยโรเซสเตอร์ให้รอดพ้นจากการถูกไฟครอกซึ่งเบอร์ธาภรรยาที่เสียชีวิตเป็นคนจุดขึ้น โรเซสเตอร์กุมมือเจนไว้กล่าวขอบคุณเธอและแสดงให้เห็นเจนรู้ว่าเขารู้ถึงความรู้สึกที่เขามีต่อเขา

“ You have saved my life- snatched me from a horrible and excruciating death! And you walk past me as if we were mutual strangers! At least shake hands.”(...) “ You would do me good in some way, at some time: I saw it in your eyes when I first beheld you: their expression and smile did not ”⁶⁵

หลังจากเหตุการณ์ในคืนนั้นเจนรู้สึกขัดแย้งในใจอยู่ตลอดเวลาเพราะโรเซสเตอร์มีท่าที่เหมือนหลบหน้าในขณะที่เธอพยายามหาโอกาสพบเขา จากในคืนงานเลี้ยงเจนแอบมองพฤติกรรมของโรเซสเตอร์ที่ปฏิบัติต่อคนอื่นโดยเฉพาะแขกผู้หญิงและยอมรับความรู้สึกที่แท้จริงว่าตนรักเจ้านายในเชิงซู้สาว

(...) I understand the language of his countenance and movement: though rank and wealth sever us widely,(...); that I had nothing to do with him but to receive my salary at his hand? Did I forbid my self to think of him in any other light than as a paymaster? (...) I must then, repeat continually that we are for ever sundered any yet, while I breathe and think, I must love him.⁶⁶

ด้วยกรอบของความเป็นนวนิยายกอธิคในแนวพาฝัน จึงต้องมีเรื่องของอุปสรรคที่ทำให้ความรักของโรเซสเตอร์และเธอต้องเลือกระหว่างความรักและความถูกต้องตามกฎหมายของสังคมในที่สุด มโนธรรมก็อยู่เหนือความรัก เจนตัดสินใจจากไปเมื่อได้รู้ความจริงว่าโรเซสเตอร์มีภรรยาอยู่แล้วเป็นการตัดสินใจที่จะมีอิสระในทางเลือกของตัวเองเป็นการหนีออกไปแสวงหาความมั่งคั่ง และครอบครัว นวนิยายเรื่องนี้จบลงด้วยการได้ครองคู่ของครูสอนตามบ้านที่ต่ำศักดิ์กว่ากับเจ้าของคฤหาสน์ภายหลังผ่านพ้นอุปสรรคแล้วและจบในลักษณะตัวละครเอกหญิง

⁶⁵ Ibid., p.141.

⁶⁶ Ibid., p. 164.

เป็นฝ่ายเลือกมากกว่าถูกเลือก

2.3.3 การสร้างปมปริศนาที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกฝ่ายชาย

ด้วยเหตุที่นวนิยายกอธิคแนวพาฝันถูกเขียนโดยนักเขียนสตรีเพื่อผู้อ่านส่วนมากที่เป็นสตรี เรื่องราวจึงถูกนำเสนอในสถานที่ที่สตรีคุ้นเคยคือขอบเขตภายในบ้าน นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* อิงอยู่กับการพยายามเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันของสตรีและแสดงนัยทางสังคมในสมัยนั้นด้วยการให้ตัวละครเอกชายเป็นเจ้าของหรือผู้ปกครองคฤหาสน์ครอบครองหรือเก็บกักผู้หญิงไว้ในบริเวณคฤหาสน์ในฐานะผู้ถูกปกครอง

สถานที่ที่มีบทบาทสำคัญในนวนิยายเพราะเป็นองค์ประกอบหลักอย่างหนึ่งของนวนิยายเหมือนกับตัวละคร และบอกขอบเขตแก่ผู้อ่านว่า เรื่องราวนั้นเกิดขึ้นที่ไหน และเมื่อไร สถานที่หลักในการดำเนินเรื่องของนวนิยายกอธิคมักจะถูกนำเสนอในลักษณะของสถานที่ปิดตัวละครไม่ก้าวออกนอกเขตของสถานที่ที่กำหนดไว้ เมื่อนวนิยายใช้สถานที่ในลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้แต่งสามารถเสนอเรื่องราวในลักษณะที่มีความลึกลับและมีปมปริศนาได้เหมือนเป็นการทำข้อตกลงของผู้เขียนกับผู้อ่านว่าเรื่องที่อ่านเป็นจริงในสิ่งที่สมมตินั้น การอ่านจึงเป็นเหมือนการเดินทางจากสถานที่หนึ่ง(สถานที่จริงของผู้แต่ง)ไปยังสถานที่ที่กล่าวถึงในนวนิยายเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้อ่านกับสถานที่ใหม่ผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องเสนอภาพที่เหมือนดังจิตรกร กล่าวคือ มีการกำหนดกรอบภาพ แสดงมิติให้สีให้รายละเอียดของวัตถุที่ใช้ประกอบฉาก⁶⁷

นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* สถานที่ที่ถูกกำหนดคือคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ซึ่งเป็นคฤหาสน์ที่ตกทอดมรดกมาจากคนรุ่นก่อน การบอกชื่อของสถานที่ในนวนิยายทำให้ผู้อ่านไม่ตั้งคำถามว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหนและเชื่อในความสมจริงของสถานที่และเหตุการณ์นั้นแม้จะไม่ได้ให้รายละเอียดของตัวสถานที่ทั้งหมดก็ตาม⁶⁸ คฤหาสน์ธอร์นฟีลด์แสดงลักษณะของความลึกลับตามองค์ประกอบของนวนิยายกอธิคซึ่งแสดงให้เห็นตัวคฤหาสน์ในลักษณะของสองด้านที่รวมอยู่ด้วยกัน⁶⁹ เป็นทั้งที่เกิดเหตุการณ์โรแมนติค และมีปริศنالึกลับในสถานที่เดียวกัน

ภาพคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ในตอนกลางวันที่ปรากฏต่อสายตาของตัวละครเอกหญิงที่ชื่อเจน แสดงให้เห็นความสวยงามโอโง่งเพราะคฤหาสน์ที่สูงสามชั้นถูกโอบด้วยแนวเขาที่กั้นคฤหาสน์ที่มีอาณาเขตแยกห่างจากชุมชน บรรยากาศที่ดูสงบและอากาศสดชื่น ทำให้เจนนี้กฝนอย่างพอใจ

⁶⁷ วัลยา วิวัฒน์ศร, *มิดิสถานที่ในนวนิยายของฟร็องซัวส์ ไมริยัค* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 7.

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

⁶⁹ Eva Figes, *Sex and Subterfuge*, p.75.

กับสภาพที่ได้เห็นเพราะดูแตกต่างจากบ้านที่เธอเคยอาศัยอยู่ เมื่อได้รับการต้อนรับอย่างดีจากมิส ซิสแพรินเพ็กซ์ทำให้แจ่มรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและคิดว่าจากชีวิตที่ดังงามของเธอกำลังเริ่มขึ้นแล้ว

(...) I was now at last in safe heaven(...)The chamber looked such a bright little place to me as the sun shone in between the gay blue chintz window curtains, showing papered walls and a carpeted floor, so unlike the bare planks and stain plaster of Lowood, that my spirits rose at the view. Externals have a great effect , on the young. I thought that a fairer era of life was beginning for me,(...) ⁷⁰

คุณหาสน์ธอร์นฟีลด์ที่ดูสวยงามเพราะสภาพทั่วไปของคุณหาสน์ถูกจัดอย่างประณีตดังงาม เช่นการบรรยายแสดงให้เห็นภายในห้องอาหาร ที่ตกแต่งอย่างตั้งใจด้วยเก้าอี้และบานหน้าต่าง เป็นสีม่วง พื้นปูด้วยพรมสวยงาม ทำให้แจ่มเห็นแล้วรู้สึกเหมือนอยู่เทพวิมาน

" What a beautiful room! " I exclaimed, as I look round; for I had never before seen any half so imposing.(...) I thought I caught a glimpse of a fairy place. ⁷¹

สภาพของคุณหาสน์ชั้นที่สามเป็นชั้นที่เก็บรวบรวมเครื่องเรือนเก่าแก่ของห้องต่างๆที่ถูก เปลี่ยนออกมาจากห้องอื่นๆ ที่ไม่ได้ใช้หรือล้าสมัย การบรรยายถึงเครื่องใช้เหล่านี้ทำให้คุณหาสน์ ชั้นสามเหลืออยู่ในความทรงจำเท่านั้น

(...) and I followed her up stairs and downstairs admiring as I went; for all was well arranged and handsome. The large front chambers I thought especially grand; and some of story rooms, though dark and low,(...) The furniture once appropriated to the lower apartments had some time to time been removed here, as fashions changed (...) All these relics gave to the third story of Thornfield Hall the aspect of home of the past – a shrine of memory. ⁷²

การใช้โครงสร้างของคุณหาสน์ในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเบอร์ธา

⁷⁰ Charlotte Brontë ,*Jane Eyre*, p. 89-90.

⁷¹ Ibid.,96.

⁷² Ibid., 97.

ภรรยาที่เสียชีวิตกับโรเชสเตอร์ผู้เป็นสามี เบอร์ธาภรรยาที่มีสภาพไม่แตกต่างจากวัตถุที่พื้นสมัยถูกเก็บไว้อย่างไรค่าบนชั้นสามของคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์

จากส่วนของหลังคาของคฤหาสน์สามารถมองออกไปเห็นทิวทัศน์และอาณาเขตของบริเวณภายนอกของคฤหาสน์ที่สวยงามได้แต่ในขณะที่เดียวกันตัวคฤหาสน์เองมีบางส่วนที่ถูกออกแบบให้เป็นมุมที่ดูลึกกลับเป็นความลึกกลับที่รอเวลาในการเปิดเผย เช่น ทางเดินผ่านไปสู่อหลังคาคฤหาสน์ต้องใช้บันไดแคบๆเป็นทางเดินและต้องผ่านประตูกลแสดงให้เห็นลักษณะของการใช้ฉากตามแบบของนวนิยายกติกที่เจเนสสังเกตว่าสุดท้ายทางเดินมีประตูเล็กๆที่ปิดสนิทและอยู่ในส่วนของห้องใต้หลังคา

"I followed still, up a very narrow staircase to the attics, (...)" ⁷³

ความลึกกลับชวนสงสัยนี้ปรากฏในตอนกลางคืนมีเสียงหัวเราะประหลาดคล้ายคนเสียชีวิตดังมาจากห้องเล็กใต้หลังคาศั้นสามของคฤหาสน์เหนือชั้นที่เจเนสพักอยู่เหมือนการพยายามเรียกร่างสิทธิ์ในการแสดงตัวตนของสตรีที่ถูกจำกัดขอบเขตให้อยู่แต่ในบริเวณที่ผู้ชายกำหนดให้

The night- its silence- its rest, was rent in twain by a savage, a sharp , a shrilly sound that ran from end to end of Thornfield Hall.(...) It come out the third story; for it passed overhead. And overhead-yes, in the room just above my chamber-ceiling-(...) ⁷⁴

เจเนสได้พบว่าบางอย่างเป็นปริศนาซ่อนอยู่บนห้องนั้นเป็นปริศนาที่เกี่ยวข้องกับโรเชสเตอร์โดยตรง เมื่อมิสเตอร์เมสันแขกที่มาพักถูกทำร้ายในคืนหนึ่งโรเชสเตอร์ขอให้เจเนสช่วยทำแผลให้มิสเตอร์เมสันโดยไม่อธิบายว่าเกิดอะไรขึ้น ปล่อยให้เจเนสคิดเองว่าเกรซ พูลสาวใช้เป็นคนทำเจเนสสังเกตเห็นโรเชสเตอร์ปิดประตูลั่นกุญแจห้องนั้นด้วยตัวเขาเองราวกับซังอะไรสักอย่างที่ดูร้ายและเป็นอันตรายเอาไว้ในห้องนั้น

(...) he turn the key and open the door. I saw a room I remember to have seen before, the day Mrs. Fairfax showed me over the house: it was hung with tapestry; but the tapestry was now looped up in one part, and there was a door apparent, which had then been concealed. This door was open; a light shone

⁷³ Ibid., 98.

⁷⁴ Ibid.,p.193-194.

out of the room within: I heard thence a snarling, snatching sound, almost like a dog quarrelling, Mr. Rochester, putting down his candle said to me," Wait a minute," and he went forward to the inner apartment. A shout of laughter greeted his entrance; noisy at first, and terminating in Grace Pool's goblin ha! Ha! She then was there(...)he came out and closed the door behind him.⁷⁵

เจนได้เห็นหน้าตาของหญิงลึกลับในคืนก่อนการแต่งงานที่เดินเข้ามายื่นดูชุดแต่งงาน สวมผ้าคลุมเจ้าสาวของเจน เจนเห็นเงาของหญิงลึกลับสะท้อนในอยู่กระจกเป็นสภาพของคนที่ไม่ใช่คน เป็นดวงหน้าที่ไม่มีสีเลือด ดวงตาสีแดงที่กลอกกลิ้ง ผิวพรรณเป็นสีม่วง ริมฝีปากบวมดำ ทำให้นึกถึงผีดิบ

(...) she took my veil from its place: she held it up , gazed at it long, and then, she threw it over her own head, and turned to the mirror. (...) I never saw a face like it! it was a discolored face – it was a savage face. I wish I could forget the roll of the red eyes and the fearful blackened inflation of the lineaments!⁷⁶

หลังจากที่หญิงลึกลับกระชากผ้าคลุมผมออกจากศีรษะของเธอและฉีกออกเป็นสองท่อนทิ้งลงบนพื้นและขยี้ด้วยเท้า เดินมาชะโงกมองจนขีดใบหน้าของเจนเหมือนการพยายามจะบอกความจริงเรื่องราวเจนไม่ใช่เจ้าสาวคนแรก โรเชสเตอร์บอกเจนว่าสิ่งที่เห็นนั้นเป็นเพียงภาพลวงตาทั้งที่เจนมั่นใจว่าหญิงคนนั้นต้องมีตัวตนจริงๆ

ด้วยเหตุที่สถานที่ในนวนิยายเป็นสัญลักษณ์ของวิญญาณและชะตาชีวิตของตัวละคร⁷⁷ และเพื่อแสดงให้เห็นว่าคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์หมดความเป็นปริศนาแล้ว เมื่อเรื่องของเบอร์ธาถูกเปิดเผย ชั้นสามของคฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ที่เคยมีสภาพเป็นเหมือนคุกที่ใช้คุมขังเบอร์ธาซึ่งเป็นตัวละครหญิงที่เป็นตัวแทนของผู้หญิงประเภทที่ถูกเลือกให้แต่งงาน เมื่อพบว่าผู้หญิงขาดคุณสมบัติเธอก็จะถูกปิดไว้ในสภาพที่ไม่ต่างจากนักโทษของโรเชสเตอร์ชายที่เธอแต่งงานด้วย คฤหาสน์ธอร์นฟีลด์ที่เป็นบ้านกลายเป็นสภาพเป็นเหมือนคุกสำหรับผู้หญิงเป็นการสะท้อนความรู้สึกของผู้หญิงในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงที่อยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกปกครองและชายในฐานะผู้ปกครอง

⁷⁵ Ibid.,p.196-197.

⁷⁶ Ibid.,p.269.

⁷⁷ วลัยยา วิวัฒน์ศร,การอ่านนวนิยาย,หน้า 181.

การเผาควาสนัธร์นฟิลด์ด้วยมือของเบอร์ธาและกระโดดออกมาจากตัวควาสนัธร์นในตอนท้ายของเรื่องเปรียบเหมือนเป็นการปลดปล่อยผู้หญิงให้เป็นอิสระจากการถูกปกครองของผู้ชายและผลจากการกระทำของเบอร์ธาทำให้ควาสนัธร์นฟิลด์มีสภาพอดวายเป็นไม่สามารถที่จะกักขังใครได้อีกและผู้กักขังคือโรเซเตอร์อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถวางตัวแบบหญิงทะนงได้เช่นเดิมกลายเป็นคนพิการตาบอด แขนขาด เป็นฝ่ายการถูกเลือกและพึงพาอาศัยผู้หญิงในที่สุด

2.4 รีเบกกา (Rebecca ค.ศ. 1938) ของดาฟเน ดู โมริเย และการสืบทอดนวนิยายกอธิคแนวพาฝัน

ลักษณะเฉพาะที่ชาร์ลอตต์นำใช้จนเป็นสูตรแบบ เจน แอร์ เพราะแสดงความสมหวังของตัวละครเอกหญิงกับชีวิตที่อบอุ่นในนวนิยายที่เปรียบเสมือนโลกซึ่งชาร์ลอตต์จำลองเอาไว้ให้เราอ่านใช้จะจับใจเฉพาะผู้อ่านที่เป็นสตรีเท่านั้นยังจับใจนักเขียนสตรีในสมัยต่อมา

การใช้กลวิธีการประพันธ์ที่เน้นให้ความสำคัญภายในจิตใจของตัวละครเอกหญิงและนำเสนอภาพลักษณ์ที่ธรรมดาใช้โครงเรื่องในแนวพาฝันดึงดูดผู้อ่านเข้าไปมีส่วนร่วม โดยใช้สรรพนามสรรพนาม "ฉัน" เป็นผู้เล่าเรื่องและเล่าเรื่องตามมุมมองของ "ฉัน" ทำให้ผู้อ่านรู้ทันทีว่าผู้เล่าเป็นผู้กระทำ ทรรศนะนี้แม้จะทำให้การมองแคบแต่การเล่าเรื่องดูหนักแน่นน่าเชื่อถือ

ในงานวรรณกรรมความเป็นสากลต่ออายุให้งานนั้นอย่างสืบเนื่องจนกลายเป็นวรรณกรรมอมตะอ่านได้และเชื่อมได้ทั้งในกลุ่มที่ร่วมและต่างวัฒนธรรม⁷⁸ ดาฟเน ดู โมริเย ชอบอ่านวรรณคดีคลาสสิกของอังกฤษและสำเร็จการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส รีเบกกา (Rebecca ค.ศ.1938)ของดาฟเน ดู โมริเย (Daphne du Maurier) เขียนขึ้นในปีค.ศ. 1938 ได้แรงบันดาลใจในการสร้างควาสนัธร์นมันเดอเลย์มาจากชายฝรั่งเศส นวนิยายเรื่องนี้ถูกถ่ายทอดเป็นบทภาพยนตร์โดย Alfred Hitchcock ในปี ค.ศ.1940 และในปีเดียวกันถูกดัดแปลงไปเป็นบทละคร ภาพยนตร์เป็นตอนๆ ในสหรัฐอเมริกา ในปีค.ศ. 1979 และปีค.ศ. 1997⁷⁹

รีเบกกาได้รับความนิยมมากและจัดเป็นนวนิยายกอธิคแนวพาฝันที่ใช้ตัวละครเอกหญิงที่มีลักษณะเลียนแบบเรื่อง เจน แอร์ ของชาร์ลอตต์ บรองเต โดยใช้โครงเรื่องที่เคยได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายตามสูตรนวนิยายของชาร์ลอตต์ บรองเต ซึ่งถูกลืมไปแล้วกลับมาใช้อีกครั้งและถือเป็นนวนิยายกอธิคแนวพาฝันเล่มต้น ๆ ของศตวรรษที่ 20 ความพิเศษของนวนิยายเรื่องนี้คือนำเสนอเรื่องราวของความโรแมนซ์รวมกับความวิเศษ การฆาตกรรมที่ลึกลับตามแบบของ

⁷⁸ วลัยดา วิวัฒน์ศรี, *วรรณวินิจ*(กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2538), หน้า 55.

⁷⁹ Charles L.P.Silet, *Daphne du Maurier 's Rebecca* . [Online]2000.Available from : <http://www.Strandmag.com/rebecca.htm> [2002.December 21].

นวนิยายกอธิค ⁸⁰

นวนิยายเรื่องนี้ใช้ตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ของความธรรมดา และคงลักษณะของความเป็นลูกกำพร้าที่ต้องพึ่งพาตนเองเหมือนนวนิยายเรื่องเจน แอร์ เมื่อได้พบกับตัวละครเอกชายที่สูงวัยกว่าเป็นเจ้าของคฤหาสน์เก่าแก่ที่มีมาดซิม ดาฟเน ดู โมริเยใช้ภาษาในการบรรยายอารมณ์ของหญิงสาวที่กำลังตกหลุมรักที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าเรื่องเจน แอร์ และปรับเปลี่ยนอาชีพของตัวละครเอกหญิงไปตามยุคสมัยจากครูสอนประจำตามบ้านในยุคของเจน แอร์ เป็นหญิงสาวที่ติดตามนายจ้างระหว่างเดินทางท่องเที่ยวไปที่ต่างๆ แทน

เรื่อง *รีเบกกา*⁸¹ เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ขณะที่ตัวละครเอกหญิงของเรื่องคือมิสซิสเดอ วินเทอร์(Mrs. de winter) อยากลืมนเรื่องราวๆ ที่ผ่านมา แต่กลับเหมือนตอกย้ำความทรงจำที่มีอยู่ เป็นการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นย้อนกลับไปในขณะที่เธอเป็นเพียงสาวน้อยที่อายุกำพร้ารับจ้างเป็นคนใช้ติดตามไปมอนด์คาโลกับมิสซิสแวน ฮอบเปอร์(Mrs.Van Hopper) ทำให้เธอมีโอกาสได้พบกับแมกซิม เดอวินเทอร์(Maxim de Winter) เจ้าของคฤหาสน์มันเดอเลย์ (Mandelej) ด้วยวัยที่สดใสทำให้เขาขอแต่งงานด้วย เมื่อเดินทางกลับถึงมันเดอเลย์ซึ่งเป็นตอนขมวดปมให้เห็นว่าทุกๆที่มีความทรงจำเกี่ยวกับรีเบกกาซึ่งเป็นมิสซิสเดอวินเทอร์คนแรก เรื่องแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของตัวเอกกับสิ่งแวดล้อมและมิสซิสเดนเวอร์(Mrs.Denver)แม่บ้านคนสนิทของรีเบกกาที่พยายามรักษาร่องรอยของนายหญิงไว้ จุดวิกฤติในเรื่องหลายตอนที่พัฒนาไปสู่จุดสุดยอดของเรื่องเมื่อตัวละครเอกหญิงถูกแมกซิมไลให้ไปเปลี่ยนชุดกลางงานปาร์ตี้ทั้งที่เธอตั้งใจจะสร้างความประหลาดใจให้กับเขา เพราะไม่รู้ว่าเป็นชุดเดียวกับชุดที่รีเบกกาเคยสวมเมื่องานปีที่แล้ว เธอรู้สึกถึงความพิงพอใจของมิสซิสเดนเวอร์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความเสียใจทำให้เธอมีนงยอมให้มิสซิสเดนเวอร์พูดชักจูงให้เธอฆ่าตัวตายเพราะแมกซิมยังคงต้องการแต่รีเบกกาเท่านั้น เสียขบป็นขอความช่วยเหลือของเรือที่มาเสียใกล้อ่าวเรียกสติของเธอกลับคืนมา วันรุ่งขึ้นชาวเรือพบซากเรือที่จมอยู่ในอ่าวและกู้ขึ้นพร้อมกับร่างของรีเบกกาทำให้ตัวละครเอกหญิงมีปากเสียงกับแมกซิมอย่างรุนแรงและทำให้เธอได้รู้ว่าแมกซิมไม่ได้รักรีเบกกาอย่างที่เธอเข้าใจ แมกซิมถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ฆาตกรรมรีเบกกา เธอตระหนักในหน้าที่ของภรรยาและเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยอ่อนแอมาเป็นแข็งแกร่งคอยให้กำลังใจแก่เขา ในตอนจบของเรื่องเมื่อหมอเปิดเผยเรื่องโรคร้ายของรีเบกกา ตำรวจสรุปว่าเพราะเหตุนี้เองที่ทำให้รีเบกกาตัดสินใจฆ่าตัวตาย แมกซิมจึงพ้นจากข้อกล่าวหา

⁸⁰ The Kusankoski Public Library,Finland,*Daphne du Maurier*. [Online]2000.Available from : [http:// www. Kirjasto/sci/dumaurier.htm](http://www.Kirjasto/sci/dumaurier.htm) [2002.December 21].

⁸¹ สรุปจากฉบับของ Daphne du Maurier, *Rebecca* (London: Arrow Books, 1992).

ขณะที่ทุกคนเดินทางกลับคฤหาสน์มันเดอเลย์ มิสซิสเดนเวอร์ทำใจยอมรับการสูญเสียไม่ได้จึงเผาคฤหาสน์มันเดอเลย์จนวอดวายไปพร้อมๆ กับตัวเธอเอง

ด้วยโครงเรื่องที่มีลักษณะตามอย่างนวนิยายเจน แอร์ ดังกล่าวประกอบกับในช่วงศตวรรษที่ 20 นักเขียนสตรีมีสถานภาพดีขึ้นกว่าในยุคก่อน สังคมเปิดโอกาสให้นักเขียนใช้ประสบการณ์ของตนเองในการแสวงหาความเป็นตัวตนอย่างมีอิสระขึ้น เมื่อนำโครงเรื่องตามสูตรเดิมมาผสมผสานกับการดำเนินเรื่องในแนวสืบสวนทำให้นวนิยายเรื่อง *รีเบกกา* กลายเป็นนวนิยายสำหรับผู้หญิงที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านอีกเรื่องหนึ่งในสมัยต่อมา

2.4.1 เนื้อเรื่องของนวนิยายและกลวิธีการประพันธ์ที่เข้าถึงผู้อ่าน

นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* และเรื่อง *รีเบกกา* เสนอแก่นเรื่องที่กล่าวถึงการเลือกทางที่ดีที่สุดของการมีชีวิตอยู่กับแก่นเรื่องที่บอกว่าคุณชายจะเข้มแข็งขึ้นเมื่อผ่านอุปสรรคของชีวิต การตั้งชื่อของนวนิยายทั้งสองเรื่องสะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญของความเป็นผู้หญิง เพราะนวนิยายทั้งสองเรื่องถูกเขียนขึ้นในลักษณะที่อิงอยู่กับการพยายามเรียกร้องความเท่าเทียมกันของสตรีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบทบาทของสตรีให้มีตัวตนชัดเจนขึ้น

เจน แอร์ ใช้วิธีการดำเนินเรื่องตามขั้นตอนง่ายๆ ผ่านอุปสรรคและจบเรื่องในแนวสุข โดยเขียนในลักษณะเหมือนบันทึกประจำวันเล่าเรื่องตั้งแต่วัยเด็ก โดยใช้บุรุษที่ 1 คือตัวละครเป็นผู้เล่าโดยตรงกลวิธีในการถ่ายทอดเหตุการณ์รวมทั้งความคิดของตัวละครผู้เล่าโดยใช้บทรำพึง ใช้สรรพนามว่า "ฉัน" (I) นี้เองที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกใกล้ชิดค่อยๆ รับรู้ในสิ่งที่เป็นเรื่องราวชีวิตของตัวละครเอกหญิงที่เหมือนการเขียนบันทึกประจำวัน ทำให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวของการดำเนินเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายเรียงเหตุการณ์ไปตามลำดับเวลา ในบางครั้งเมื่อเห็นว่าไม่ได้มีเนื้อหาหนักไปกว่าชีวิตประจำวันที่จำเจซ้ำซากเรื่องจึงถูกเขียนให้เวลาดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เช่น ตอนมิสซิสตีดัดลินใจส่งเจนไปอยู่โรงเรียนมุลินีเด็กยากไร้ชื่อโลวูด เจนมีความรู้สึกโดดเดี่ยวเพราะมิสซิสตีสั่งห้ามลูกๆ ยุ่งเกี่ยวกับเวลาในช่วงนี้จึงผ่านไปแบบเดิมๆ ยกเว้นช่วงคริสต์มาสและปีใหม่ทำงานรื่นเริงและการรับประทานอาหารกันแต่เจนไม่ได้ร่วมในงานด้วยเวลาจึงถูกกล่าวผ่านไปอย่างรวดเร็ว

November, December, and half of January passed away. Christmas and the New Year had been celebrated at Gateshead with the usual festive cheer;

presents had been inter changed, dinners and evening parties give. From every

enjoyment I was, of course, excluded: (...) ⁸²

Five o' clock had hardly struck on the morning of the nineteenth of January, when Bessie brought a candle in to my closet and found me already up and nearly dressed. I had risen half an hour before her entrance,(...) I was to leave Gateshead that day (...) ⁸³

การให้รายละเอียดเกี่ยวกับเวลาในลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านสามารถศึกษาเวลาในเรื่องได้อย่างชัดเจนวันที่เจ็ดเดินทางการเล่าเรื่องจึงให้รายละเอียดมากขึ้น เมื่อถึงบทที่ 10 ผู้เขียนแสดงลักษณะเหมือนทำข้อตกลงและค่อยๆดึงผู้อ่านเข้าไปมีส่วนร่วมในนวนิยายของเธอตั้งแต่บทที่ 11 โดยใช้คำว่า " ผู้อ่าน" (reader) เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน ในเชิงเป็นเพื่อนคุยที่สนิทสนมเล่าถึงสิ่งต่างๆที่มีเข้ามาในชีวิตที่ผู้เล่าบอก เมื่อผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านโดยการปล่อยตัวเองให้ไหลไปตามกระแสถ้อยคำ ⁸⁴ การรำพึงถึงชีวิตที่ยากลำบากของตัวละครในโรงเรียนโงวดเพราะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด แต่เธอรู้สึกว่ามีความสุขกว่าเดิม

My First quarter at Lowood seemed an age, and not the golden age either; it comprised an irksome struggle with difficulties in habituating myself to new role (...)During January, February, and part of March, the deep snows, and after their melting the almost impassable roads, prevented our stirring beyond the garden walls, except to go to church,(...) ⁸⁵

การหยุดผู้อ่านให้สะดุดกับการเล่าเรื่องที่ดำเนินไปในลักษณะคล้ายกับเรื่องเล่าถูกปรุงแต่งขึ้นโดยบอกใช้คำกล่าวที่ว่า "เรื่องเล่าเป็นเรื่องอ่านเล่นที่มีความคล้ายคลึงกับละครฉากใหม่เมื่อเปิดม่าน" เพื่อนำเสนอตัวละครคือตัวผู้เล่าคนเดิมกับชีวิตที่ผ่านมาและกำลังจะดำเนินต่อไป

Hitherto I have recorded in detail the events of my insignificant existence: to the first ten years of my life I have given almost as many chapters. But this is not to be a regular autobiography; I am only bound to invoke memory where I know her

⁸² Charlotte Brontë, *Jane Eyre*, p.21.

⁸³ Ibid., p.33.

⁸⁴ วัลยา วิวัฒน์ศร, *การอ่านนวนิยาย*. หน้า 51.

⁸⁵ Charlotte Brontë, *Jane Eyre* , p.52.

responses will possess some degree of interest; therefore I now pass a space of eight years almost in silence: a few lines only are necessary to keep up the links of connexion.⁸⁶

A new chapter in a novel is sometime like a new scene in a play; and when I draw up the curtain this time, **reader-** you must see a room in the George Inn at Millcote, ...⁸⁷

Reader, though I look comfortable accommodated, I am not very tranquil in my mind.⁸⁸

I have told you, **reader**, that I had to learnt to love Mr. Rochester: ...⁸⁹

I wait now his return; eager to disburthen my mind, and to seek of him the solution of the enigma that perplexed me. Stay till he comes, **reader**; and when I disclose my secret to him, you shall share the confidence.⁹⁰

Gentle **reader**, may you never feel what I then felt! ...⁹¹

การเรียกเอ่ยคำว่า "ผู้อ่าน" ตลอดเวลาเป็นการดึงผู้อ่านให้เข้าเป็นเหมือนตัวละครอีกตัวที่มีส่วนร่วมรับรู้ในสิ่งต่างๆที่ตัวละครพูดและกระทำต่อหน้าผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นผู้ดูการแสดงแต่ละฉากและค้นพบคำพูดที่ตัวละครพูดกันทั้งการพูดกับตนเองและการรำพึงของตัวละครนี้เองทำให้เราทราบความคิดของตัวละครในขณะที่กำลังเกิดความคิดนั้นทันที การสร้างบุคลิกลักษณะที่ให้ตัวละครมีจิตสำนึกเช่นนี้มีผลทำให้ "คนบนกระดาน" เป็นตัวเป็นตนขึ้นมาจริงๆ⁹² ผู้อ่านเชื่อในสิ่งที่อ่านและเห็นใจในโชคชะตาที่ตัวละครกำลังได้รับและรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เล่าแม้แต่ความรู้สึกที่ผู้เล่ามีต่อมิสเตอร์โรเชสเตอร์

⁸⁶ Ibid., p.75.

⁸⁷ Ibid., p.85.

⁸⁸ Ibid., p.85.

⁸⁹ Ibid., p.173.

⁹⁰ Ibid., p. 262.

⁹¹ Ibid., p.306.

⁹² วัลยา วิวัฒน์ศร, *การอ่านนวนิยาย*. หน้า, 71.

เรื่อง *รีเบกกา* ของดาฟเน ดู โมริเย แม้จะให้การเล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามเช่นเดียวกับเรื่อง *เจน แอร์* ใช้ตัวละครเอกหญิงเป็นผู้เล่าเรื่องแต่การดำเนินเรื่องต่างกันด้วยการเล่าย้อนเวลา เปิดเรื่องให้ตัวละครได้ทวนรำลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านพ้นมาแล้วด้วยความอาลัยต่อความงดงามของ คฤหาสน์มันเดอเลย์ที่เคยมีในอดีต

Last night I dreamt I went to Manderley again ...⁹³

The house was a sepulchre, our fear and suffering lay buried in the ruins. There would be no resurrection...⁹⁴

การเล่าเรื่องที่เหมือนการเขียนเรื่องค้างไว้ในตอนจบของเรื่องไม่ได้ทำให้ยากที่จะติดตาม เหตุการณ์ของเรื่อง ขณะที่มิสเตอร์เดอวินเทอร์ขับรถกลับคฤหาสน์หลังจากไปพบหมอประจําตัวของ *รีเบกกา* และพบว่าเบื้องหน้าห้องฟ้าสีแดงฉานด้วยแสงเพลิง

He drove faster, much faster. We topped the hill before us and saw Lanyon lying in a hollow at our feet (...). The road to Manderley lay ahead. There no moon. The sky above our heads was inky black. But the sky on the horizon was not dark at all. It was shot with crimson, like a splash of blood. And the ashes blew towards us with the salt wind from the sea.⁹⁵

เพราะผู้อ่านสามารถย้อนกลับไปอ่านเรื่องในตอนต้นเพื่อปะติดปะต่อเหตุการณ์หลังจากที่ คฤหาสน์มันเดอเลย์ถูกเผาแล้วในปัจจุบันตอนต้นของเรื่องที่มีสเตอร์เดอวินเทอร์และผู้เล่าต้องใช้ชีวิตหลังจากนั้นด้วยการเดินทางไปในที่ต่างๆเพื่อที่จะสืบเรื่องราวที่เกิดขึ้น

I knew that . I dreamed. In reality I lay many hundred miles away in an alien land, and would wake, before many seconds had passed, in the bare little hotel bedroom,(...)⁹⁶

นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* ตัวผู้เล่า เล่าเรื่องโดยเก็บความรู้สึกที่มีต่อมิสเตอร์โรเชสเตอร์

⁹³ Daphne du Maurier, *Rebecca*, p.5.

⁹⁴ Ibid., p.7.

⁹⁵ Ibid.,p.397.

⁹⁶ Ibid., p.8.

และเผ่าชื่นชมเขาอยู่เงียบๆ แตกต่างจากกกลวิธีของเรื่องรีเบกกา ผู้เล่าเปิดเผยความรู้สึกที่มีต่อตัวละครเอกชายอย่างชัดเจน เช่น เมื่อผู้เล่าแน่ใจว่าเธอจะต้องเดินทางไปกับมิสซิสแวนฮอปเปอร์และคงไม่มีโอกาสได้พบเมกซิมอีก เธอจึงพยายามที่จะขอพบเขาที่ห้องพักผ่อนตัวในขณะที่เขายังแต่งกายเพียงจะอาบน้ำเสร็จอยู่ในเครื่องแต่งกายที่ไม่เรียบร้อย

"He picked up his razor again, and took the soap off his face. 'Sit down' he said. 'I shan't be long. I'll dress in the bathroom, and be ready in five minutes'" ⁹⁷

แม้จะรู้สึกประหลาดใจกับวิธีการขอแต่งงานของมิเตอร์เดอวินเทอร์เธอก็ตกลงใจรับปากแต่งงานกับเขาทันทีโดยไม่ต้องไตร่ตรองยังผลอสารภาพความในใจของตนเองออกมา

This sudden talk of marriage bewildered me, even shock me I think. It was as though the King asked one. ⁹⁸

'I do love you' I said. 'I love you dreadfully. You've made me very unhappy and I've been crying all night because I thought I should never see you again.' ⁹⁹

การแสดงออกในลักษณะที่ฉันทวนตลอดเวลาเพราะสิ่งที่ผู้เล่าปรารถนาในขณะนั้นคือคุณหาสน์มันเดอเลย์ที่สวยงามและตำแหน่งมิสซิสเดอวินเทอร์ แม้ว่าเธอจะผิดหวังบ้างกับพิธีการแต่งงานที่ดูเรียบง่าย

And suddenly I realized that it would all happen; I would be his wife, we would walk in the garden together, we would stroll down that path in the valley to the shingle beach.(...) ¹⁰⁰

I smiled to my self as I hugged my knees on the window seat, thinking how wonderful it was, how happy I was going to be. I was to marry the man I loved. I was to be Mrs. de Winter. ¹⁰¹

⁹⁷ Daphe du Maurier, *Rebecca*, p.51-55.

⁹⁸ Ibid., p.57.

⁹⁹ Ibid., p.58.

¹⁰⁰ Ibid., p.58.

เพราะรูปลักษณะธรรมดาที่ช่วยให้ผู้อ่านถ่ายโยงมาเป็นตัวเองได้ของตัวละครเอกหญิง ทั้งสองเรื่องในความคิดฝันในเชิงอุดมคติเกี่ยวกับการแต่งงานในเรื่อง *เจน แอร์* และความเพื่อฝันของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง *รีเบกกา* ความรู้สึกว่ามีส่วนในการรับรู้เรื่องราวตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ ช่วยสร้างจินตนาการย้าให้ผู้อ่านเห็นอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นเรื่องไม่แปลก เมื่อตัวละครเอกได้รับผลตอบแทนจากความยากลำบากด้วยการได้แต่งงานกับเจ้าของคฤหาสน์ ทำให้ผู้อ่านเกิดกำลังใจและปลอบใจตนเองว่าสักวันอาจจะมีโอกาสเหมือนอย่างเรื่อง *เจน แอร์* หรือ เรื่อง *รีเบกกา* บ้าง

2.4.2 การแสวงหาตัวตนของสตรี

ขณะที่ยุคสมัยเปลี่ยนไปความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษามีมากขึ้น สังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้หลากหลาย อาชีพของตัวละครเอกหญิงจึงเปลี่ยนไป ดาฟเน ดู โมริเยใช้ความต่ำต้อยในอาชีพที่เลือกไม่ได้ของตัวละครเอกหญิงให้มีฐานะเป็นหญิงรับใช้ส่วนตัวในยุคสมัยที่มีเศรษฐกิจใหม่และชนชั้นกลางมากกว่าชนชั้นสูง ความสัมพันธ์ของลูกจ้างและนายจ้างอยู่ที่การทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินเท่านั้น

นวนิยายเรื่องนี้เสนอภาพลักษณ์ตัวละครเอกหญิงและความขัดแย้งในความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ ที่แสดงออกในรูปความหวงแหนสิ่งที่บอกถึงสถานภาพ และความมั่นคงอยู่ที่ตำแหน่งของนายหญิงที่บ้าน ตัวละครเอกหญิงเรื่อง *เจน แอร์* บอกชื่อไว้ชัดเจนแต่ดาฟเน ดูโมริเยเสนอตัวละครเอกหญิงตามอย่างสมัยใหม่ที่นิยมสร้างความสมจริงให้กับตัวละคร ในลักษณะของธรรมดาไม่มีความสำคัญด้วยการไม่บอกชื่อของตัวละครแต่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 "ฉัน" (I) กับรูปลักษณะของเด็กวัยรุ่นผมเหยียดตรงตรง หน้าตาไม่ได้ผิดแปง สวมกระโปรงตัดเย็บเองไม่พอดีตัว เดินตามหลังและคอยรับใช้มีซิสเทเวน ฮอบเปอร์ด้วยท่าทางตึ๋นๆ พนักงานในโรงแรมปฏิบัติกับเธออย่างคนต่ำต้อย ไม่ให้ความสำคัญและยั้มเยาะเธออย่างดูแคลน

I remember staying once with Mrs. Van Hopper in country house, and the maid never answered my timid bell, or brought up my hoes, and early morning tea, stone cold, was dumped outside my bedroom door. It was the same at the Cote d'Azur, (...) ¹⁰²

¹⁰¹ Ibid., p.61.

¹⁰² Ibid., p. 14.

ความเยาว์วัยและมาจากครอบครัวที่มีฐานะธรรมดาทำให้เธอไม่มั่นใจเมื่อเผชิญหน้ากับ มิสซิสเดนเวอร์แม่บ้าน เธอประหม่าจนถ่มมือตกขณะกล่าวตอบรับการต้อนรับและรู้ว่ามิสซิสเดนเวอร์ยิ้มเยาะที่เธอไม่ได้มาจากครอบครัวผู้ดีเช่นนายหญิงคนเก่า การดำเนินเรื่องแสดงให้เห็นการดูแลรักษาดูแลทุกอย่างในคฤหาสน์อย่างดีและการพยายามคงสภาพที่เคยเป็นอยู่ มิสซิสเดนเวอร์พยายามมีอำนาจเหนือมิสซิสเดอวินเทอร์คนใหม่ด้วยการถ่ายโยงอำนาจของนายหญิงคนเก่ามาเป็นของตัวเองเช่น ในฉากที่เจอกันครั้งแรกของตัวละครเอกหญิงกับแม่บ้านเก่ามิสซิสเดนเวอร์ การตอบคำถามเกี่ยวกับห้องนอนของมิสเตอร์เดอวินเทอร์ที่แยกกันคนละปีกตึกที่แม่บ้านเองคิดว่าเธอเป็นคนสำคัญที่สุดในบ้านเพราะรู้ใจนายผู้ชายเป็นอย่างดีและมั่นใจว่าสิ่งที่เธอปฏิบัติไม่เคยมีข้อผิดพลาด

"Then this was not his bedroom originally?" I said.

"No, Madam, he's never used the room in this wing before."¹⁰³

มิสซิสเดนเวอร์แสดงท่าทางเฉยเมยแต่คงทำหน้าที่ทุกอย่างในคฤหาสน์ตามอย่างที่เคยปฏิบัติมา ตัวละครเอกหญิงปล่อยให้ปฏิบัติเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลงทั้งยอมรับตรงๆว่าตนเป็นคนใหม่ที่ต้องปรับตัว

"I came here when the first Mrs de Winter was a bride," She said, and her voice, which had hitherto, as I said, been dull and toneless,(...)and there was a spot of color on the gaunt cheek-bones. The change was so sudden that I was shocked, and a little scared (...) She had spoken words were forbidden, that she had hidden(...)"¹⁰⁴

"Mrs Denver,"(...) You must have patience with me, You know, because this sort of life is new to me (...)"¹⁰⁵

ทุกๆที่มีร่องรอยของการเคยใช้งานของรีเบกกานายหญิงคนเก่าของบ้าน แม้ในห้องทำงานในตอนเช้าที่ดูสดใส แต่ขณะเดียวกันก็มีความเป็นระเบียบที่บ่งบอกรสนิยมของรีเบกกาทำให้ มิสเดอวินเทอร์คนใหม่ไม่กล้าแตะเข้าของเหล่านั้นโดยเฉพาะมีชื่อย่อของรีเบกกาอยู่บนเครื่องใช้

¹⁰³ Ibid.,p.77.

¹⁰⁴ Ibid.,p.78.

¹⁰⁵ Ibid., p.79.

เหมือนคอยย้ำเตือนว่ารีเบกกายังคงเป็นเจ้าของอยู่

This was a women's room, graceful, fragile, the room of someone who had chosen every particle of furniture with great care(...)thing should be in harmony with one another(...) ¹⁰⁶

สภาวะที่เหมือนตกเป็นรองมิสซิสเดนเวอร์อยู่ตลอดเวลาย้ำความรู้สึกเหมือนเธอถูกเปรียบเทียบก็รีเบกกาเพราะแม่บ้านแสดงออกว่าไม่มีใครที่เหมาะสมและสง่างามเท่ากับรีเบกกา ความอ่อนเยาว์ที่มองโลกในแง่ดีทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์รู้สึกเห็นใจมิสซิสเดนเวอร์ในการสูญเสียนายหญิงที่รักไปและปลอบใจตนเองว่ามิสซิสเดนเวอร์ไม่ได้เกลียดตัวเธอแต่เกลียดทุกคนที่มาแทนที่นายหญิงต่างหาก

"I knew it was not just me personally she hated, but what I represented she would have felt the same toward anyone who had taken Rebecca' s place." ¹⁰⁷

เช้าวันแรกที่เข้าไปในห้องทำงานมิสซิสเดอวินเทอร์มองเห็นข้าวของถูกวางอย่างเป็นระเบียบและมีตารางนัดหมายบันทึกในสมุดอย่างชัดเจน ทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์มองเห็นภาพของรีเบกกาในบ้านที่ดูสง่างามแตกต่างไปจากตน การได้เข้าไปอยู่ในที่ที่มิสซิสเดอวินเทอร์คิดว่าเป็นของรีเบกกาทำให้เธอรู้สึกว่าปัจจุบันคนที่อยู่ในตำแหน่งนายหญิงของบ้านคือตัวเธอเอง เมื่อมิสซิสเดนเวอร์โทรศัพท์เข้ามาหาตามธรรมเนียมในตอนเช้าเพื่อให้เธอตรวจดูรายการอาหารเธอจึงปฏิเสธในการรับสาย

" I'm afraid you have made a mistake',I said 'Mrs dewinter had been dead for over a year" ¹⁰⁸

ด้วยประสบการณ์ของความสูงวัยกว่ารวมทั้งความอคติของมิสซิสเดนเวอร์จึงทำให้สังเกตเห็นความอ่อนไหวในตัวนายหญิงคนใหม่ มิสซิสเดนเวอร์อาศัยความเป็นคนเก่าโดยใช้รีเบกกา

¹⁰⁶ Ibid.,p.89.

¹⁰⁷ Ibid.,p.143.

¹⁰⁸ Ibid.,p.91.

เป็นมาตรฐานพยายามที่จะกำหนดบทบาทของมิสซิสเดอวินเทอร์และย้าให้นายหญิงคนใหม่รู้ว่า รีเบกกายังอยู่ในใจทุกคนเสมอโดยเฉพาะมิสเตอร์เดอวินเทอร์ เหตุการณ์ในงานเลี้ยงยิ่งทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์รู้สึกปวดร้าวเพราะเข้าใจว่าสามีทำใจไม่ได้กับการสูญเสียเมื่อเขาไล่ให้เธอไปเปลี่ยนเสื้อผ้าที่เธอเพิ่งรู้ว่าเป็นชุดที่รีเบกกาใช้ในงานเลี้ยงเมื่อปีที่แล้ว ขณะที่มิสซิสเดอวินเทอร์กำลังขวัญเสียวิ่งกลับไปห้องส่วนตัวนั้นเธอสังเกตเห็นมิสซิสเดนเวอร์ยืนอยู่ตรงประตูที่เปิดไปสู่ปีกตะวันตกซึ่งเป็นส่วนของรีเบกกาและมองเธอด้วยสายของผู้ชนะ

Then I saw that door leading to west wing was open, and that someone was standing there. It was Mrs Denver. I shall never forget the expression on her face loathsome, triumphant. The face of exulting devil. She stood there, smiling at me.

109

หลังจากที่มิสซิสเดอวินเทอร์แน่ใจถึงเจตนาที่แท้จริงของมิสซิสเดนเวอร์และนี่ก็ออกว่า ทุกย่างก้าวของเธอตกอยู่ในสายตาของมิสซิสเดนเวอร์ตลอด เธอจึงเกิดความรู้สึกอยากทำร้ายโดยเดินเข้าไปในปีกตะวันตกของรีเบกกา การพูดแบบเปิดอกของมิสซิสเดนเวอร์ทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์รู้ว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่มิสซิสเดนเวอร์หวงแหนคือตำแหน่งนายผู้หญิงที่เธอมีอำนาจที่จะกำหนดทุกอย่างได้เหมือนที่เธอเคยทำ เมื่อสิ้นรีเบกกาเธอจึงพยายามกำหนดบทบาทตำแหน่งของนายผู้หญิงคนใหม่และทำใจไม่ได้เมื่อรู้ว่ามิสเตอร์เดอวินเทอร์รักนายผู้หญิงคนใหม่เพราะความเป็นตัวของเธอเองไม่ใช่ เพราะความเหมาะสมกับตำแหน่งนายผู้หญิง เธอจึงแน่ใจว่ารีเบกกาถูกลบไปจากคฤหาสน์แล้ว เธอจึงพูดจาโหม่น้าวให้มิสซิสเดอวินเทอร์รู้สึกว่าเธอได้ล่วงล้ำเข้ามาอยู่ในที่ที่ไม่มีใครต้องการและทางออกที่ดีที่สุดก็คือความตาย การบรรยายความรู้สึกในตอนนี้ของมิสซิสเดนเวอร์เป็นความรู้สึกภายในใจของคนที่เสียสติไปชั่วคราวเพราะความเสียใจที่สูญเสียอำนาจ

How do you think I' ve like it watching you sit in her place, walk in her footsteps, touch the things that were hers? What do you think it' s meant to me all these months, knowing that you wrote at her desk (...) where she used to speak every morning of her life to me,(...)¹¹⁰

¹⁰⁹ Ibid.,p.224.

¹¹⁰ Ibid.,p.253.

ความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของรีเบกกาจากปากของมิสซิสเดอวินเทอร์และเรื่องยุ่งยากที่เกิดขึ้นทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์คนใหม่ปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ แกร่งและเข้มแข็งขึ้น เปลี่ยนแปลงในตอนนี้นี้สามารถใช้ปีกของตึกด้านทิศตะวันออกเป็นสัญลักษณ์แทนตัวเธอและทิศตะวันตกแทนรีเบกกา ทิศตะวันออกที่มีความหมายถึงชีวิตใหม่ที่กำลังเริ่มขึ้น แสงจากพระอาทิตย์ค่อยๆ สว่างและอบอุ่นขึ้น ในขณะที่ทิศตะวันตกหมายถึงการจากไปเช่นเดียวกับบทบาทของรีเบกกาที่ค่อยๆ เลือนหายไป มิสซิสเดอวินเทอร์ปรับตัวแกร่งและมีบทบาทชัดเจนขึ้นด้วยตัวของเธอเองจนเป็นที่ยอมรับของบรรดาคนใช้ในคุกหาสน์และเหมาะสมกับคำว่านายผู้หญิงที่ถูกเรียกขาน ข้อสรุปเกี่ยวกับรีเบกกาทำให้มิสซิสเดอวินเทอร์ทำใจยอมรับการสูญเสียไม่ได้เพราะถ้ารีเบกายังมีตัวตนอยู่ มิสซิสเดอวินเทอร์จะเป็นผู้มีอำนาจในคุกหาสน์ด้วยความยินยอมของรีเบกกา

ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายตะวันตกทั้งสองเรื่องมีรูปลักษณะที่ดูธรรมดา แต่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะที่กลับกัน กล่าวคือเจน แอร์ เริ่มจากการความแข็งแกร่ง อดทน และเจ้าอารมณ์ เปลี่ยนแปลงไปสู่ความอ่อนโยนและเข้มแข็ง มิสซิสเดอวินเทอร์ที่เคยอ่อนแอสามารถลุกขึ้นยืนด้วยตัวเองได้อย่างสง่างาม ตัวละครเอกหญิงทั้งสองได้เปลี่ยนบทบาทของสตรีที่เคยเป็นผู้ตามพลิกผันเป็นผู้นำไปสู่จุดมุ่งหมายของชีวิต ถ้านำเรื่องราวความรักและอุปสรรคในชีวิตของตัวละครเอกหญิงทั้งสองเรื่องมาต่อกันจะได้ภาพของความเป็นจริงของชีวิตก่อนแต่งงานและหลังแต่งงานซึ่งเป็นไปตามแก่นของเรื่องที่ว่าเลือกทางที่ดีที่สุดเพื่อจะมีชีวิตอยู่และชีวิตจะแกร่งขึ้นหลังจากผ่านพ้นอุปสรรคแล้ว

ในบทนี้ศึกษาความเป็นนวนิยายกอธิคของนวนิยายตะวันตกทั้งสองเรื่อง ผลการศึกษาพบว่านวนิยายกอธิคแนวพาฝันมีพัฒนาการมาจากนวนิยายกอธิคแนวเดิมหรือแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ(Black novel) ที่เริ่มไว้ในนวนิยายเรื่อง *The castle of Oranto* (ค.ศ.1794) ของฮอเรวอลโพล์ ซึ่งเป็นแนวที่เน้นความหวาดกลัวและความสยองขวัญในรูปของภูติผี ปีศาจ นวนิยายเรื่อง *เจน แอร์* ของชาร์ลอตต์ บรองเต สร้างสูตรของเนื้อเรื่องให้กลายเป็นนวนิยายกอธิคแนวพาฝันด้วยภาพลักษณ์ใหม่ของตัวละครเอกหญิงกับการดำเนินเรื่องในแนวพาฝัน และสร้างปมปริศนาในคุกหาสน์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกชาย ขณะที่นวนิยายเรื่อง *รีเบกกา* ของดาฟเน คูโมริเยเป็นนวนิยายที่ใช้สูตรของเจน แอร์ใช้ตัวละครเอกหญิงที่มีบุคลิกลักษณะสดใสไร้เงา มองโลกในแง่ดี และกล้าหาญที่จะค้นหาความจริง เมื่อเปรียบเทียบนวนิยายตะวันตกต้นแบบทั้งสองเรื่องในบทนี้สามารถสรุปเป็นลักษณะเฉพาะคือ นวนิยายทั้งสองเรื่องดำเนินเรื่องด้วยตัวละครเอกหญิงที่เป็นเด็กกำพร้า มีโอกาสเข้าไปอยู่ในคุกหาสน์แก้แค้นคู่ลึกลับเพราะมีตำนานหรือเรื่องเล่า ต่อมาตัวละครเอกหญิงค้นพบว่ามีปริศนาซ่อนอยู่ในคุกหาสน์โดยที่ปริศนานั้นเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกชาย ในที่สุดตัวละครเอกทั้งคู่สามารถร่วมมือกันคลี่คลายปริศนาได้สำเร็จ ด้วยลักษณะเฉพาะดังกล่าวจึงทำให้นวนิยายแนวนี้เป็นนวนิยายที่มีเสน่ห์และน่าสนใจอีกแนวหนึ่งสำหรับผู้อ่าน